24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
МАЙ
28
ЮНКУН
123 (5838) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Предприятисенчи стахановла шкулсем

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хыççăн пирĕн çĕршывра социализмлă ăмăртупа стахановла движени нихçанхинчен те вăйлăн сарăлса кайрĕ. Инженерно-технически работниксем, темиçе пиншер стахановецсем производство культурине хăпартса пырса, ĕç тухăçлăхне ÿстерессишĕн, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетессишĕн хастарлăн кĕрешеççĕ.

Дзержинецсен чĕнĕвĕ социализмлă ăмăртупа стахановла движенине татах та çÿле çĕклет. Пĕтĕм çĕршыв çурçул планне срокчен тултарассишĕн кĕрешет. Çак кĕрешÿн тĕп тĕллевĕ—плана предприяти тăрăх, вăтам шутпа илсе кăна мар, ăна тăтăшах, кашни кун, кашни цехпа сменăра тата бригадăра, кашни станок çинче тултарса пырасси пулать.

«Производствăллă план цифрăсемпе зданисен хисепĕ кăна пулса тăрать тесе шухăшлани айван шухăш пулнă пулĕччĕ,—тесе вĕрентет пире Сталин юлташ.—Чăннипе илсен, производствăллă план вăл—миллионшар ĕçсыннисен чĕрĕ тата практикăллă ĕçĕ. Пирĕн производствăллă планăн реальноçĕ вăл—çĕнĕ пурнăç тăвакан миллионшар ĕçсыннисем».

Пуриччен те паллă, заводра—пĕр-пĕр цех, е цехра—бригада, çавăн пекех бригадăра—пĕр-пĕр рабочи, е станок кулленхи плана тăтăшах тултараймасть пулсан, предприяти кашни кунах пĕр тикĕс, ăнăçлăн, график тăрăх ĕçлесе пыма пултараймасть. Кашни рабочин, работницăн ĕçĕ предприяти планĕн кунçулне татса парать.

Пирĕн республикăри заводсемпе фабрикăсенче, транспортра, çĕнĕ строительствăсенче стахановецсен çарĕ кашни кунах йышланса пырать. Вĕсем ĕç нормине яланах ирттерсе тултараççĕ, икшер-виçшер норма тăваççĕ. Анчах кулленхи нормăна тултарайман рабочисемпе работницăсене кашни предприятирех темиçе вуншарăн курма пулать. Çăмахран, Канашри вагонсем юсакан заводра апрель уйăхĕнчи нормăна тултарайман рабочисемпе работницăсем аллă çынна яхăн пулнă. Çакă вăл производствăллă программăна тултарас çĕрте сахал мар чăрмав кÿнĕ, завод апрельри плана тултарайман.

Плана предприяти тăрăх «вăтам» шутпа кăна мар, ăна кашни уйрăм производственникăн кулленех тултарса пымалла. Предприятире нормăна тултарайман пĕр рабочи те, пĕр работница та пулмалла мар. Парти тата профсоюз организацисен, хуçалăх руководителĕсен ĕçре юлса пыракан рабочисемпе работницăсен квалификацине ÿстересси çине нумайтарах çаврăнса пăхмалла. Çак ĕçе туса пыма стахановецсене, мастерсене, инженерсемпе техниксене явăçтарни кирлĕ.

Практика çакна кăтартса пачĕ: рабочисен производствăллă вĕренĕвне организацилес çĕрте чи лайăх меслет стахановла шкулсем пулса тăраççĕ. Çак шкулсенчен вĕренсе тухнă рабочисемпе работницăсем хушшинче нормăна тултарайман пĕр çын та çук темелле. Вĕсем шкулта стахановла ĕçĕн меслечĕсемпе хĕçпăшалланнă, çĕнĕ техникăна вĕреннĕ, ăна алла çавăрса илнĕ. Нумаях пулмасть ахаль рабочи, е станочник пулнă çынсем халĕ мастерсем, бригадирсем, технически контроль работникĕсем, бракерсем, приемщиксем пулса ĕçлеççĕ. Тÿрех калас пулать, вĕсем пурте стахановла шкулсенчен вĕренсе тухнă çынсем.

Паян пирĕн хаçатра комсомолец Александр Чернухин юлташ ертсе пыракан столярсен группин ĕçĕсем çинчен статья пичетленсе тухать. А. Чернухин юлташ хăйĕн пуян опычĕсем тăрăх группăри столярсене стахановла ĕçлеме хăй ирттерекен занятисенче кăна мар, производствăра, практикăллă ĕçре вĕрентет, ĕç вырăнне мĕнле организацилемелине, инструментсене мĕнле хатĕрлемеллине, вĕсене пăхса усрассине кашни рабочине уйрăммăн кăтартса парать, вĕсен квалификацине ÿстерсе пырать. Халĕ А. Чернухин юлташ группинчи столярсем иккĕмĕш професси туяннă—клепальщиксен ĕçне вĕреннĕ. Çак группăра вĕреннĕ столярсенчен чылайĕшĕ групповодсен ĕçне туса пыма пултараççĕ.

Стахановла шкулсенчен вĕренсе тухнă рабочисем тухăçлăн ĕçлесе пынипе темиçе çĕршер примерсемпе кăтартса пама пулать. Вĕсем çак шкулсенчен вĕренсе тухнăшăн тивĕçлипе мухтанаççĕ, стахановла меслетсемпе ĕçлеме вĕрентнĕшĕн, çĕнĕ техникăпа хĕçпăшаллантарнăшăн тав тăваççĕ.

Нормăна тултарассишĕн пĕтĕм вăйхалпа тăрăшакан рабочисемпе работницăсем нумай. Анчах техникăна, технологи режимне, ĕçе организацилеме пĕлменни нормăна ăнăçлăн тултарса пыма чăрмав кÿрет. Çак рабочисемпе работницăсем вĕренĕве туртăнаççĕ. Вĕсен туртăмне тивĕçтерес пулать. Çавăнпа та стахановла шкулсен ĕçне вăйлатса пыма пур майсемпе те пулăшни кирлĕ.

Çак шкулсене уйрăмăнах нормăна тултарайман предприятисенче, производствăллă участоксенче организацилемелле. Кунпа пĕрлех вĕренÿ пахалăхне хăпартасси çине нумайтарах çаврăнса пăхас пулать. Стахановла шкулсене ертсе пыма производствăра малта пыракансене, производство новаторĕсене, мастерсене ытларах явăçтармалла. Вĕсем—ĕçри практиксем кашни рабочине ĕç вырăнне мĕнле тытса тăмалли çинчен, станоксене пĕтĕм вăй-хăватпа тухăçлăн ĕçлеттересси çинчен, материалсене, инструментсене перекетлĕн, тирпейлĕн тыткаласси тата технологиллĕ процесăн режимне пăхăнса ĕçлесси çинчен конкретлăн ăнлантарса тата практикăллă ĕçре кăтартса пама пултараççĕ. Вĕренÿ пахалăхне хăпартас тĕлĕшпе инженерсемпе техниксен те хастарлăн ĕçлемелле. Стахановла шкулсенче консультацисем, лекцисемпе докладсем туса парасси кашни инженерпа техникшăн пархатарлă ĕç пулса тăрать. Вĕсем рабочисене стахановла ĕçлеме вĕрентнипе пĕрлех, хăйсем те массăсенчен вĕренме, рабочисен ĕçри паха опычĕсемпе паллашма пултараççĕ.

Фабрикăсемпе заводсенчи стахановла шкулсем социализмлă промышленноçа çав тери пысăк усă параççĕ пулин те, хăшпĕр предприятисенче рабочисен производствăллă вĕренĕвне организацилес тĕлĕшпе пачах çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Çăмахран, «Росглавхлеб» тресчĕ çăкăр пĕçерекен промышленноçри рабочисемпе работницăсене вĕрентме мĕн пурĕ те 123 тенкĕ кăна уйăрса панă. Çĕмĕрлери «Большевик» заводри стахановла шкулта пиллĕк группа пулнă, халĕ вĕсенчен пĕри кăна ĕçлет, унта та занятисем йĕркеллĕ пулса иртмеççĕ.

Стахановла шкулсен ĕçне, рабочисен производствăллă вĕренĕвне организацилессине хакламаннине халех пĕтерес пулать. Кашни предприятире стахановла шкулсем пулмалла, мĕнпур рабочисемпе работницăсене стахановла ĕçлеме вĕрентмелле, вĕсене çĕнĕ техникăпа, стахановла ĕçĕн меслечĕсемпе хĕçпăшалланма пулăшмалла. Çакă вăл профсоюз, комсомол тата парти организацисен, хозяйственниксен ответлă задачи пулса тăрать.

Предприятисенчи стахановла шкулсен ĕçне анлăн çутатса пыни кирлĕ. Фабрикăсемпе заводсенчи хаçатсен, агитаторсен стахановла шкулсенче вĕренни рабочисене, предприятине, хамăрăн социализмлă тăван çĕршыва мĕн тери пысăк усă панине конкретлă примерсемпе, фактсемпе кăтартса памалла.

Рабочисемпе работницăсен квалификацине ÿстерсе пырассишĕн тăтăшах тăрăшни—çĕнĕ техникăна алла илме, ăна пĕтĕм вăй-хăватпа ĕçлеттерме, технологиллĕ дисциплинăна çирĕплетме пулăшать. Кашни рабочипе работница кулленхи нормăна тултарса пырсан кăна, предприяти пĕрмаях пĕр тикĕс, график тăрăх ĕçлесе плана предприятири мĕнпур участоксем тăрăх та кашни кун тултарса пыма пулать.

Çуракинче пысăк тухăçлăхпа тата лайăх пахалăхпа ĕçленĕшĕн ВКП(б) райкомĕсем тата ĕçсынни депутачĕсен районсенчи Совечĕсен исполкомĕсем тăратнă тăрăх, ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп хăми çине кĕртнĕ:

73. **А. М. Андреева** — Чкаловски МТС трактористки, урапаллă тракторпа ĕçлесе çуркуннехи уйхир ĕçĕсенче план тăрăх, çемçе суха çине куçарса шутласан, 81 гектар вырăнне 100 гектар ĕçленĕ е плана 123,5 процент тултарнă.

74. **А. Ф. Морозов** — Чкаловски МТС тракторисчĕ, урапаллă тракторпа ĕçлесе, çуркуннехи уйхир ĕçĕсенче план тăрăх, çемçе суха çине куçарса шутласан, 81 гектар вырăнне 100 гектар ĕçленĕ е плана 123,5 процент тултарнă.

75. **Ĕçлĕх Хĕрлĕ Ялав орденлĕ «Ново-Ищеряково» колхоз** (председателĕ Бурмистров юлташ) — Елчĕк районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисемпе пăрçа йышши культурăсене 4,5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

76. **Пушкин ячĕпе тăракан колхоз** (председателĕ Я. А. Агафонов юлташ) — Елчĕк районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисемпе пăрçа йышши культурăсене 4,5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

77. **А. В. Бакалов** — Елчĕк районĕнчи Пушкин ячĕпе тăракан колхоз сеяльщикĕ, лашапа ĕçлемелли 11 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх 6 гектар вырăнне кашни кун 11,5 гектар акать.

78. **Г. П. Петров** — Елчĕк районĕнчи Пушкин ячĕпе тăракан колхоз сеяльщикĕ, лашапа ĕçлемелли 13 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх 7 гектар вырăнне кашни кун 13,5 гектар акать.

79. **Ворошилов ячĕпе тăракан колхоз** (председателĕ Осипов юлташ) — Хĕрлĕ Чутай районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисемпе пăрçа йышши культурăсене 5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

80. **О. К. Кириллова** — Элĕк районĕнчи «Партин XVI съезчĕ» колхозри уйĕç бригадин бригадирĕ, унăн бригади çуркуннехи тĕштырă культурисене 3,5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса пĕтернĕ.

81. **А. Т. Трофимов** — Элĕк районĕнчи «Партин XVI съезчĕ» колхоз сеяльщикĕ, 9 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх 5 гектар вырăнне кашни кун 9,4 гектар акать.

82. **«Красные Мураты» колхоз** (председателĕ А. Н. Никитин юлташ)— Вăрмар районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисене 3,5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

83. **«Новая жизнь» колхоз** (председателĕ В. А. Александров юлташ)— Вăрмар районĕ. Колхоз тĕштырă культурисене 4 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

84. **«Красная звезда» колхоз** (председателĕ П. Е. Егоров юлташ) — Вăрмар районĕ. Колхоз тĕштырă культурисене 5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

85. **Сталин ячĕпе тăракан колхоз** (председателĕ М. С. Сорокин юлташ) — Советски район. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисене 5,5 кун хушшинче, пысăк пахалăхпа акса хăварнă.

86. **Алексеев** — Советски районри Сталин ячĕпе тăракан колхоз сеяльщикĕ, 13 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх 7 гектар вырăнне кашни кун 11,5 гектар акнă.

Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: «Ленинград и Северо-Восток РСФСР» павильонĕн Чăваш АССР залĕнче. Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлĕ колхоз стэнчĕ умĕнче.

Г. Широков фото-ÿкерчĕкĕ (ТАСС).

Экономикăллă образованине ÿстермелли лекцисем

КАНАШ. Вагонсем юсакан заводра партипе хуçалăх руководителĕсене экономикăллă образование ÿстерме пулăшма лекцисем ирттереççĕ. Юлашки вăхăтра «Продукцин хакĕ мĕнрен пулать тата ăна йÿнетмелли майсем», «Заводăн финансĕсем» «Завод балансĕ» темăсемпе лекцисем ирттернĕ.

Лекцисене заводри квалификациллĕ работниксем вулаççĕ. Кашни лекцинчех 30—40 çын пулаççĕ. **(Хамăр корр.).**

Çуртри акса пĕтернĕ, ирхи çĕртмене тухнă

ЭЛĔК, майăн 27-мĕш. (**Телефон тăрăх**). Район тĕштырăсене тата пăрçа йышши культурăсене акса пĕтерчĕ. Планпа 12.380 гектар акмалла пулнă, çавăн чухлех акнă.

57 колхозра ирхи çĕртме сухине тума тытăннă. Киров ячĕпе тăракан колхоз — 21 гектар, «Большевик» — 27, «Труд» колхоз — 25 гектар çĕртме сухи сухаланă. Уйхире тислĕк нумай кăлараççĕ, минераллă удобренисем сапаççĕ.

Пур колхозсенче те çĕрулми лартаççĕ. Паянхи куна районĕпе 103 гектар лартнă, вăл 13 процент пулать.

Чылай колхозсенче килçуртсем умне пахчасене тата çырмасенче йывăçсем лартасси анлăн сарăлса пырать. Кутаринччен пурĕ 17 пин йывăç лартнă.

Шыв хуçалăхне йĕркелес тĕлĕшпе те чылай колхозсем ĕçе тытăнчĕç. Элĕкри Киров ячĕпе тăракан колхоз пысăк плотина тăвать.

А. ВОЛКОВ.

Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

ПĔТĔМ СОЮЗРИ ЯЛХУÇАЛĂХ ВЫСТАВКИНЧЕ

Пĕрремĕш кун

Флагсем вĕççе çĕкленнĕ, выставкăн пур павильонĕсене те курма пынă çынсем кĕрсе тулнă. Главнăй павильон союзлă çĕнĕ республикăсен гербĕсемпе илемленнĕ, çак республикăсенчи халăхсем нумай нациллĕ Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхсемпе пĕрле выставкăра пирвайхи хут хăйсен çитĕнĕвĕсене кăтартса параççĕ.

Павильона кĕнĕ çĕрте Литва, Латви, Эстони тата Молдаван СС Республикисен панорамисем вырнаçса тăраççĕ. Вĕсем çине пиншер çынсем пысăк тимлĕхпе пăхаççĕ, вĕсем кунта экспонатсемпе паллашнă хыççăн, выставкăн тепĕр вĕçнелле—советлă çамрăк республикăсен павильонĕсем патнелле утаççĕ.

...Литва ССР Совнаркомĕн председатель заместителĕ Гловацкас юлташ Советлă Брибалтикăри республикăсен павильонне кĕнĕ çĕрте карăнса тăракан хĕрлĕ лентăна касса татать.

Курма пынă пирвайхи çынсем Балтинĕсĕн çыранĕсем патĕнчен илсе килнĕ экспонатсене пăхнă чухне вĕсем хăйсен Латвири, Литвари тата Эстонири тăванĕсене хĕрÿллĕн юратни, хăйсен нумай нациллĕ аслă тăван çĕршывĕшĕн мăнаçлă туйăмпа савăнни сисĕнет.

Литвара, Латвире тата Эстонире совет влаçĕ туса хунă хыççăн иртнĕ пĕрремĕш çулта тунă çитĕнÿсем аслă та чаплă! Миллион çурă гектара яхăн çĕр илнĕ ĕçхресченĕсен ĕмĕртенхи ĕмĕчĕ пурнăçа кĕчĕ. Совет влаçĕ выкуп тÿлевĕсем, налогсемпе штрафсем енĕпе пулнă 240 миллион тенкĕ ытла парăма хресченсем çинчен сирсе пăрахрĕ кăна мар, тата вĕсене хуçалăха йĕркелесе яма льготăллă условисемпе 86,1 миллион тенкĕ кивçен укça пачĕ.

Акă ирĕке тухнă халăхсен промышленноçĕпе культури ÿссе чечекленнине кăтартса паракан цифрăсем. Ĕçсĕрлĕхе—капитализмран юлнă пысăк йывăрлăха тĕпрен илсен пĕтернĕ: халиччен ĕç тупаймасăр пурăннă 120 пин çын ытла станоксемпе машинăсем умне тăнă. Виçĕ республикăра çулталăк хушшинче пĕр пин ытла халăх çурчĕсемпе клубсем, 700 яхăн библиотека уçалнă. Шкул ачисен хисепĕ 54 пин çын ытла, студентсен хисепĕ 5 пин çын хушăннă...

Çакна калаççĕ те ĕнтĕ Совет влаçĕ тесе,—тет шухăшă кайса çамрăках мар хĕрарăм, çиелтен пăхма колхозница. Унăн кăкăрĕ çинче—выставкăн Пысăк кĕмĕл медалĕ.

Прибалтикăри халăхсен пурнăçĕнчи историллĕ тапхăрсене—Совет влаçĕ туса хума ыйтакан ĕçсыннисен демонстрацийĕсене, ирĕке тухнă халăхсен делегацийĕсен СССР Верховный Совечĕн Сессийĕнчи выступленийĕсене кăтартса паракан панносем умĕнче çынсем нумай вăхăт хушши чарăна-чарăна тăраççĕ.

— Москвичсем пирĕн павильонпа калама çук хытă интересленни,—тет Латви республикин Верховный Совет Президиумĕн председателĕ Кирхенштейн профессор,—мана савăнтарать тата хумхантарать. Эпĕ иккĕленместĕп, çитес çул Прибалтикăри кашни республика Ленин—Сталин партийĕ ертсе пынипе тунă çитĕнÿсене чылай анлăрах кăтартса парĕ.

Прибалтикăри республикăсен павильонĕнчи отзывсемпе сĕнÿсен кĕнеки çине пуринчен малтан Эстони ССР Совнаркомĕн председателĕ Лауристин юлташ çырать:

«Эстонири ирĕке тухнă ĕçхалăхĕ Совет Союзĕнчи халăхсен çемьинче телейлĕ пурăнать. Вĕсем пулăшнипе вăл социализм строительствине калама çук пысăк хавасланăхпа хутшăнса ĕçлет. Эстонири ĕçхресченĕсем Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче хăйсен çитĕнĕвĕсене пирвайхи хут кăтартса параççĕ. Çакă вăл вĕсене, пĕтĕм Эстони халăхне татах та пысăкрах çĕнтерÿсемшĕн пыракан кĕрешĕве, Эстонирен малта пыракан Советлă республикăсенчен пĕри туса хурассишĕн пыракан кĕрешĕве хавхалантарса çĕклет. Çакна тума пирĕн пур майсем те çителĕклĕ. Эпир хамăршăн Ленин—Сталин партийĕ, совет правительстви, Сталин юлташ хăй пирĕншĕн яланах тăрăшнине туйса тăратпăр».

Молдаван СС Республикин павильонне курма пыракан пирвайхи çынсем Бессарабири хресченсем — Бендеры уездĕнчи Тимошенко ячĕпе тăракан колхозри Афанасий Ямбла тата Оргеев уездĕнчи Котовский ячĕпе тăракан колхозри Тимофей Волков. Молдаври районсенчен килнĕ ытти экскурсантсен группипе пĕрле вĕсем павильона илемлетсе тăракан халăх ĕçĕпе творчествин чаплă çитĕнĕвĕсемпе паллашнă.

Выставка уçăлнă çĕре советлă ялти çĕршер паллă çынсем килнĕ. «Зерно» павильона Ростов облаçĕнчи Сальск районĕнчи Сталин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ Саулит юлташ килнĕ. Çак колхоз тĕштырă культурисемпе хĕвелçаврăнăш енĕпе, сад лартса ÿстерес тата виноград лартса тăвас ĕç енĕпе, выльăх-чĕрлĕх ĕрчетекен 5 ферма тата агро-лесомелиораци енĕпе выставка участникĕ пулса тăрать. 1940 çулта вăл 3.902.200 тенкĕ доход илнĕ. Унăн çитĕнĕвĕсем тÿрĕ кăмăлпа, пĕтĕм вăя хурса тăвакан ĕç мĕнле нумай çитĕнÿсем кÿнине, партипе правительство нумай отраслĕпе ĕçлекен колхоз хуçалăхне вăйлатса пырасси çинчен панă кăтартусене тÿрĕ кăмăлпа пурнăça кĕртсе пыни мĕнтери пуян çимĕçсем панине питех те уççăн кăтартса параççĕ.

Академик В. С. Немчинов, Тимирязев ячĕпе тăракан ялхуçалăх академийĕн директорĕ, курма пыракансен кĕнеки çине çапла çырса хăварать:

«Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин «Зерно» павильонĕ колхозри хресченсем социализмлă пысăк тухăçлă тыр пулшăн пыракан кĕрешÿре тунă калама çук пысăк çитĕнÿсене палăртса тăрать, партипе правительство ертсе пынипе малта пыракан социализмлă çĕрĕçне организацилес ĕçре ялхуçалăх науки мĕнле вырăн йышăнса тăнине кăтартса парать».

Воронеж, Курск, Тамбов, Пенза облаçĕсен павильонĕ. Хохольски районри «Ленинский путь» колхозри звеньевой Мария Петровна Караичева. Павильонра унăн ĕçне ятарласах тунă стэнд çинче кăтартса панă. Иртнĕ çулта Караичева звени РСФС Республикинчи пысăк тухăçлă вир — гектартан 80 центнер туса илнĕ.

Выставка ĕçлеме пуçланă пирвайхи кунах социализмлă çĕрĕçпе выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре малта пыракансен тĕлпулăвĕсем пуçланнă. Тамбовпа Пенза облаçĕсенчи сысна ĕрчетекенсемпе зоотехниксем хушшинче кĕрÿллĕ калаçу пулса иртнĕ. Вĕсем выставкăра мĕн курни çинчен, иртнĕ çулти, кăçалхи хĕллепе çуркуннехи ĕçсен юпичĕ çинчен пĕр пĕрне каласа панă.

Украина Советлă Социализмлă Республикин павильонне нумай халăх пухăннă. Майăн 25-мĕшĕнче ăна курма пынă çынсем хушшинче Киев уйрăм çар округĕн командующийĕ генерал-полковник Кирпонос, Украинăри ялхуçалăхĕн мухтавлă мастерĕсем—выставка участникĕсем Марина Максимчук тата Анна Кошевая юлташсем пулнă. Белоруссин павильонне республикăн хĕвеланăç облаçĕсенчи экскурсантсен пысăк групписем—колхозсен председателĕсем, бригадирсем, звеньевойсем пынă. Карело-Финн ССР павильонĕнче, Олонец районĕнчи Папанин ячĕпе тăракан колхоз стэнчĕ умĕнче, çак колхозри паллă доярка, выставкăн Пĕчĕк ылттăн медалĕпе награлланă Мария Ольхина колхоз ĕçĕсем çинчен ăнлантарса парать.

— Колхозра пĕр ĕне пуçне вăтам шутпа,—тесе каласа парать вăл,—2.782 литр сĕт суса илеççĕ.

— Эсир хăвăр мĕн чухлĕ суса илнĕ?—тесе ыйтаççĕ унтан.

— 3.218,—тет вăл мăнаçлăн.

«Механизация» павильона — Совет çĕрĕн сăн-сăпатне çĕнетсе улăштаракан, унтан питех те нумай çимĕçсем паракан тĕлĕнмелле сад туса хуракан машинăсен дворецне, иртнĕ çулти пекех, калама çук юратса пăхаççĕ.

Кунти 400 экспонат хушшинче çĕнĕ, чаплă машинăсем нумай: «Красный аксай» завод туса кăларнă унифицированнăй культиватор, универсальнăй виноград машини, колхозсенче усă курмалли 16 киловатт мощноçлă, автоматизациленĕ пĕчĕк электростанци, «Красная звезда» завод туса кăларнă унифицированнăй сеялка... Вĕсем колхозсемпе совхозсен уйхирĕсенчи тырпул тухăçлăхне тата ытларах хăпартма, çĕршыври продуктсен вĕçĕ-хĕррисĕр пуянлăхне татах та ытларах ÿстерме пулăшаççĕ.

Майăн 25-мĕшĕнче выставкăна 80 пин çын ытла пырса курнă. Выставка территорийĕ çинче каçченех пысăк хаваслăх вĕресе тăнă. Художествăллă пултарулăх концерчĕсем, физкультурниксен, театрпа эстрада мастерĕсен выступленийĕсем пулнă, кинотеатрсенче туллиех халăх пулнă.

(ТАСС).

Республикăсен ăмăртăвĕ

(Майăн 25-мĕш тĕлне процентпа)

Республикăсем	Пĕтĕмпе çуртрисем акнă	Вăл шутран тĕштырăсемпе пăрçа йышши культурăсем
Мари АССР	53	70,4
Мордва АССР	63,8	77,9
Чăваш АССР	73,5	84,6

* * *

САРАНСК, майăн 27-мĕш. (**Телефонпа**). Мордва АССР колхозĕсем пĕтĕмпе 37.783 гектар акнă, плана 63,8 процент тултарнă. Тĕштырăсем тата пăрçа йышши культурăсем акмалли плана 77,9 процент тултарнă.

Лямбирски, Зубовополянски, Атяшевски районсем малта пыраççĕ. Иртнĕ пиллĕккунлăхра Рузаевскипе Инсарски районсем лайăх ĕçлерĕç. Чылай колхозсем ялхуçалăх выставки уçăлнă куна çуракине вĕçленипе кĕтсе илчĕç, сурхи çĕртме сухине тума тата кĕрхи тырăсен калчисенчи çумкурăксене çумлама тытăнчĕç.

К. ШЕВЕЛЕВ.

«Красная Мордовия» хаçат редакторĕ.

МТС çурхи ĕçсен планне тултарнă

ИЕПРЕÇ. Майăн 26-мĕшне машинно-тракторнăй станци (директорĕ И. Свешников юлташ) уйхирти çурхи ĕçсен планне 102 процент тултарнă. План тăрăх суха тата ака ĕçĕсене пурĕ 3.600 гектар çинче тумалла пулнă пулсан, 3.671 гектар ĕçленĕ. Вăл шутран ирхи çĕртме 3.331 гектар сухаланă.

И. ТРОФИМОВ.

Ирхи çĕртмере

ШАХАСАН. Майăн 23-мĕшĕнче Машинно-тракторнăй станцин 7-мĕш бригади (бригадирĕ Сидоров) çураки ĕçне ăнăçлăн вĕçлерĕ. Çуракн вăхăтĕнче вĕсем пĕтĕмпе 150 гектар сухаланă, 180 гектар çинче тĕрлĕрен культурăсем акнă. Александров трактористпа сеяльщик Никитин юлташсем ĕç нормине кулленех 110—150 процент тултарса пынă. Çав вăхăтрах сменăра 4—5 килограмм горючи перекетлесе хăварнă.

Халĕ Сидоров бригади «Большевик» тата «Борец» колхозсенче ирхи çĕртме тума тытăнчĕ. Паянхи куна пĕтĕмпе 40 гектар çинче ирхи çĕртме тунă.

С. СТЕПАНОВ.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Пропаганда ыйтăвĕсем пуçламĕш парторганизацисен отчетпа суйлав пухăвĕсенче

Шупашкар хулинчи пуçламĕш партрганизацисенчи отчетпа суйлав пухăĕсем коммунистсен активлăхĕ, вĕсен лейăллă-политикăллă çуллĕшĕ ўснине ăтартса пачĕç. Коммунистсем пухуенче тухса каланă сăмахсенче маркистла-ленинла образовани ыйтăвĕсене ĕп вырăна хучĕç. Ку ыйтусене тĕп ырăна хунипе, паллах ĕнтĕ, вĕсем ит те тĕрĕс турĕç.

Партиллĕ пропаганда ĕçĕн пысăк ахалăхне кăтартса парса, партин VIII съездĕнче Сталин юлташ çапла аларĕ: «Парти ĕçĕн тепĕр, пит те ирлĕ тата пит те ответлă облаçĕ ур... вăл сăмах вĕççĕн тата пичетре ăвакан партиллĕ пропагандăпа агитаи, парти членĕсене тата парти кадрĕене марксизм-ленинизм майлă воспиани парса пырас ĕç, партипе унăн аботникĕсен политикăллă тата теоиллĕ пĕлўне ўстерес тĕлĕшпе туса ырас ĕç пулать». Сталин юлташ çак çе, кадрсене марксистла-ленинла восинтани парассине, вăйлатсах пыма ирли çинчен кăтартса пачĕ.

Пуçламĕш парторганизацисем, Стаин юлташ кăтартса панине пурнăçа ĕртсе пырса, партиллĕ пропаганда çĕнче чылаях çитĕнўсем турĕç. Партбюро е пуçламĕш парторганизаци екретарĕсем хăйсем марксизменинизм теорине çине тăрса вĕеннĕ çĕрте тата коммунистсен амообразованине кулленех ертсе пыă çĕрте партиллĕ пропагана тĕлĕшпе уйрăмах паллă çитĕнўсем унă. Çак маларах каланисене çирĕпетме эпир уйрăм пуçламĕш парторанизацисен ĕçĕнчи примерсене илсе ăтартăпăр.

Академиллĕ театрти пуçламĕш партрганизаци (секретарĕ Касаткин юлаш) иртнĕ çулти кĕркуннеччен маркистла-ленинла образовани ыйтăвĕсем çителĕксĕр ĕçленĕ пулнă. Ку ыйтăа парторганизаци пухăвĕнче сўтсеявнă чухне коммунистсем партиллĕ ропаганда ĕçне ертсе пырассине вăйатма хушнă. Кун хыççăн пуçламĕш арторганизаци секретарĕ çак ĕç çине ытларах савăрăнса пăхма пуçланă. Коммунистсем валли тата партире тăан артистсем валли те ВКП(б) истоийĕ тăрăх лекцисем, теориллĕ калаусем тата группăллă консультацисем рттернĕ. Халĕ ĕнтĕ парторганизацини коммунистсенчен 5 çын «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе тухă, вĕсем марксизм-ленинизм классиĕсен уйрăм произведенийĕсене вĕреĕççĕ.

Лесоохрана управленинчи парторгаизаци те пропаганда ĕçĕнче хăшпĕр итĕнўсем тунă. Ку ыйтăва организаи темиçе хутчен те сўтсе-явнă. Партрганизаци секретарĕ Сарри юлташ амообразовани ыйтăвĕсем тăрăх калаусем ирттерет. Кунта та 4 юлташ ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» ĕренсе тухнă.

Уполнаркомзагри пуçламĕш парторанизаци секретарĕ Аникин юлташ ăйĕн отчетĕнче партиллĕ пропаганда ыйтăвĕсем çинчен тĕплĕн чарăнса тăра, интереслă цифрăсем илсе кăтартă. Иртнĕ çулти отчетпа суйлав пухăĕ коммунистсем нумайрахăшĕ «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕн» I—IV сыпăкĕсене кăна вĕреннине палăртса хăарнă. Кăçалхи пуху тĕлне 7 çын ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕенсе тухнă, 8 çын парти историйĕн Октябрь хыççăнхи тапхăрне вĕренеççĕ (парторганизацинче 21 çын). Нумай юлташсем Ленинăн тата Сталинăн произведенийĕсене вĕренсе пыраççĕ. Çак цифрăсем ĕнтĕ пуçламĕш партрганизацинче партиллĕ пропаганда тĕлĕшпе чылай ĕçсем туса ирттерни çинчен калаççĕ.

Шупашкар хула Совечĕн исполкомĕнчи партбюро та партиллĕ пропаганда тĕлĕшпе сахал мар ĕçсем туса ирттернĕ. Юлташла калаçусемпе консультацисем, пĕр-пĕрин опычĕпе паллашмалли канашлусем çак парторганизацинче тăтăшах пулса пыраççĕ. Парторганизацинчи 13 юлташ ВКП(б) горкомĕн парткабинечĕ циклсем тăрăх ирттерекен лекцисене итлеме пĕр сиктермесĕр çўреççĕ. Хула Совечĕн исполкомĕнчи ертсе пыракан работникĕсем хăйсем (Золотников, И. Петров, Холмский т. ыт. юлташсем) парти историне тата марксизм-ленинизм теорине вĕренес ĕçре пример кăтартса пыраççĕ.

Анчах партиллĕ пропаганда тĕлĕшпе пуçламĕш парторганизацисенче çитменлĕхсем те пур-ха. Коммунистсен тата совет интеллигенцийĕн политикăллă самообразовани ыйтăвĕсемпе ĕçлемен е сахал ĕçленĕ секретарьсене отчетпа суйлав пухăвĕсенче хытă критикленĕ. Вĕренме ўркенекен тăмсайсене тата халлап янипех вăхăта ирттерекенсене самокритика вучĕпе çунтарнă. Пухусенче тухса каланă юлташсем кадрсен экономикăллă образованине ўстерес ыйтусем пирки те тĕплĕн чарăнса тăнă.

Çапла, сăмахран, коопинсоюзри пуçламĕш парторганизацинче коммунистсем халĕ те «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕн» пуçламĕш сыпăкĕсене кăна вĕреннине палăртнă. Ку вăл — пысăк çитменлĕх. Малашне парти историне çине тăрса вĕренме тытăнмалла.

Промсоюзри пуçламĕш парторганизаци пухăвĕнче В. Макаров юлташа тивĕçлипех хыттăн критикленĕ. Вăл парткабинета лекцисене çўреме тесе билетсем илнĕ те, хăй пĕр лекцине те кайман, билетсене ытти юлташсене панă. Çак пухурах Степанов, Митягин т. ыт. хăшпĕр юлташсем халĕ те çаплах «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕн» II—III сыпăкĕсене кăна вĕреннине палăртса, вĕсене политикăллă самообразовани тĕлĕшпе тимлĕрех ĕçлеме хушнă. Промсоюзри парторганизаци секретарĕ коммунистсем мĕнле вĕренсе пынине тĕрĕслесе тăман, юлташла калаçусем те, канашлусем те ирттермен. Çакăнтан килнĕ те ĕнтĕ коммунистсем çителĕксĕр вĕренни. Малашне контроль ĕçне тата харпăрхăй тĕллĕн вĕренекенсене пулăшассине вăйлатмалла.

Шупашкарти çыхăну конторĕнчи пуçламĕш парторганизацин пухăвĕ те юлашки вăхăтра парторганизацинче пропаганда ĕçĕ вăйсăрланнине палăртнă. Иртнĕ вăхăтра кунта лекцисем, консультацисем тата калаçусем ирттернĕ. Çапла парти историне харпăрхăй тĕллĕн вĕренекенсене нумай пулăшу панă. Анчах юлашки вăхăтра çав ĕçсене тума чарăннă. Кунта харпăрхăй тĕллĕн вĕренекенсене пулăшассине малашне тăтăшах туса пыма сĕннĕ.

Вĕренме ўркеннине «ĕç нумай, вăхăт çук» тенипе витме пăхакансем те хутран-ситрен тупăнаççĕ-ха. Çапла Чиганаев юлташа («Кооператор» артелĕн председателĕ) хăйĕн теориллĕ пĕлĕвĕсене ўстерсе пыманшăн пухура критикленĕ. Вара вăл, нимĕн калама аптăраса пулас,—«хуçалăх ĕçне ытла та нумай тăватăп», тенĕ. Анчах Чиганаев юлташăн хуçалăх ĕçĕнче те çитменлĕхсем нумай-ха. Хуçалăх ĕçĕ мар вĕренĕве чăрмантарать, вĕренменни хуçалăх ĕçĕсене ăнăçлă туса пыма кансĕрлет. Çак чăнлăха Чиганаев юлташăн тахçанах ăнланса илмелле.

Хулари пуçламĕш парторганизацисенче пуринче те отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртрĕç. ВКП(б) хула комитечĕпе пуçламĕш парторганизацисен задачи — отчетпа суйлав пухăвĕсенче уçса палăртнă çитменлĕхсене пĕтерессипартиллĕ пропаганда ĕçĕсене, коммунистсен политикăллă самообразованине ертсе пырасси пулать.

В. ИГНАТЬЕВ.

Шкулсен ăнăçлăн ĕçлемелле

Вăрмарти вăтам шкул испытанине лайăх хатĕрленсе кĕтсе илчĕ. Вĕренекенсем шкула пĕр кун сиктермесĕр çўреççĕ.

Кăçалхи испытанин итогĕсем пĕлтĕрхинчен нумай аван. Акă, V «А» класра арифметикăпа «плохо» отметка пĕрре те çук. Ку класс шкулта чи мала тухнă. Класс руководителĕ О. С. Петрова юлташ класа мала кăларас тесе сахал мар тăрăшнă. Тăрăшни, вăй хуни—хăйĕн çимĕçне пачĕ. Унăн класĕ мала тухрĕ.

Нимĕç чĕлхипе вĕрентекен В. П. Павлов юлташ ĕçне уйрăмах палăртмалла. Вăл хăйĕн ĕçне питех те тăрăшса тăвакан учитель. Çавăнпа VIII «А» класра нимĕç чĕлхипе пулнă испытанире вĕренекенсем пурте лайăх ĕлкĕрсе пыни курăнчĕ.

Илер тата шкулти IV класа. Кунта вĕренў çулĕн пĕрремĕш чĕрĕкĕнче вĕренўре кая юлакансем 50 процента яхăнах пулнă пулсан, халĕ пулса иртнĕ испытанире арифметикăпа пĕр вĕренекен те «плохо» отметка илмен. Вырăс чĕлхипе ирттернĕ çыру ĕçĕпе кăна 2 вĕренекен «плохо» отметкăсем илнĕ. Ку класпа Бурмистрова юлташ ĕçлет.

Аслă классенче вырăс чĕлхипе вĕрентекен З. Николаев юлташăн та çитĕнўсем сахал мар. Майăн 22-мĕшĕнче X «А» класра пулса иртнĕ испытанире грамматикăпа та, литературăпа та «плохо» отметка илнисем пĕрре те пулмарĕç.

Ытти предметсемпе тĕрлĕ классенче пулнă испытанисен результачĕсем те начар мар. «Плохо» отметкăсем пĕрер е ик-виçшер тĕл пулаççĕ.

Тата çакна палăртса хăварни кирлĕ. Вырăс чĕлхипе хăшпĕр вĕренекенсем правилăсене лайăх пĕлеççĕ, анчах тĕслĕхсем тупнă чухне, тĕслĕхсемпе ĕçленĕ чухне пăтрашкалаççĕ. Кунта ĕнтĕ хăнăхтарулă, практикăллă ĕçсем çителĕксĕртерех пулни курăнать.

Хăшпĕр вĕренекенсем карттăпа ĕçлеме, ун тăрăх тĕрлĕ вырăнсене, хуласене кăтартма кирлĕ пек пĕлеймеççĕ. IX «А» класра вĕренекенсем испытанире Финлянди, Франци, Чехо Словаки, Австри т. ыт. çинчен каланă чухне юлашки çулсенче, юлашки вăхăтсенче пулса иртнĕ событисемпе çыхăнтарса калаймаççĕ. Ку тĕлĕшпе, пирĕн шутпа, географи вĕрентекен учительсем хăйсем ĕçлесе çитерейменни палăрать. Географи вĕрентнĕ чухне хальхи вăхăтра пулса иртекен событисене каласа памаллах.

Çапла ĕнтĕ испытанин малтанхи кунĕнчи итогĕсем. Пĕтĕмĕшпе илсен, ĕçсем начар мар пулсан та, «плохо» отметка илнисем те пулаççĕ-ха. Ку вăл—брак тунипе пĕрех. Малашне пĕр браксăр ĕçлеме тăрăшмалла. Çавна ыйтать пирĕн çĕршыв, пирĕн совет халăхĕ.

В. ТУРТУШ.

1.392.000 тенкĕ пособи тўленĕ

Нумай ачаллă амăшсене государствăран пулăшу парасси Йĕпреç районĕнче çулсерен ўссе пырать. Хальхи вăхăтра районра 257 çемье çавăн пек пулăшу илсе тăраççĕ.

1936 çултан пуçласа ку тариччен нумай ачаллă амăшсене пурĕ 1 миллион та 392 пин тенкĕ тўленĕ.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Иван Яковлевич Франко. (Вилни 25 çул тултарнă тĕле). (ТАСС).

Пĕр группăри çынсем

Столярсем валли ĕç пулман. Ку Александр Чернухин юлташа хытă кўрентернĕ. ФЗУ шкулĕнчен вĕренсе тухсан вагонсем юсакан завода килнĕренпе вăл ертсе пыракан столярсен группи пĕрмаях малта пынă. Мĕнле вара, вăхăтлăха ĕç пулман пиркиех, группа кая юлмалла-и? Çук, Чернухин юлташ ун пек пулнипе килĕшмен. Пĕррехине вăл ирех, цеха пырсанах группăри столярсемпе лайăх ĕçлеме мĕн кирли çинчен сăмах пуçланă.

— Хальхи пек чăрмавсем малашне те пулма пултараççĕ. Вĕсене сирсе пыма май тупас пулать. Манăн шухăшпа, пирĕн тепĕр квалификаци илмелле—клепальщик ĕçне вĕренмелле. Хăвăра ирĕк, тытăнсан пулать, — тесе вĕçленĕ вăл хăйĕн сăмахне.

Группăри столярсем Александр Чернухин юлташа лайăх пĕлнĕ, вăл хăйĕн сăмахне яланах пурнăçа кĕртсе пынине чылай çулсем хушшинчи ĕçре курнă. Виçĕ çул каялла заводра ĕçлеме тытăнсанах Чернухин юлташа группăна ертсе пыма хушнă. Группăра столярсем 4 çын пулнă. Группăна ертсе пыма пуçласанах вăл ĕçе тĕрĕс организацилеме тата дисциплинăна çирĕплетессишĕн кĕрешме тытăнать. Пирваях вăл çакна тунă: ĕç вăхăтĕнче никамăн та табак туртма, цех тăрăх ахаль çўреме юрамасть, ĕç вырăнĕнче пулмалла. Александр Чернухин юлташ смена пуçланиччен пĕр çур сехет маларах пырса, камăн мĕн-мĕн тумаллине палăртнă, унтан, столярсем пырсан, ун çинчен каласа ăнлантарнă. Çапла смена хушшинче кашни столяр хăйĕн ĕçне тăвас ответлăха туйса тăнă. Çавăн пек туни ĕнтĕ группăна малти вырăна хăвăрт тухма пулăшнă. Группа, ăна Чернухин юлташ ертсе пыма тытăнсан, кĕске вăхăтрах плана ирттерсе тултарма пуçланă, кайран вара кашни уйăхрах ĕç тухăçлăхне ытларах та ытларах ўстерсе пынă.

«Александр Чернухин юлташ группипе танлашăр!» — çапла чĕннĕ заводри «Вагонник» хаçат 1938 çулти февраль уйăхĕнче. Хаçат Чернухин юлташ группи мĕнле майпа ĕçлесе плана 200 процент тултарни çинчен каласа панă, ытти группăсене те унăн опычĕсемпе ĕçлеме сĕннĕ. Чернухин юлташ ертсе пыракан группа ĕçе тĕрĕс организациленĕ: вагон урайне 5 сехет хушшинче сарас вырăнне 1 сехетре сарса çитернĕ иккен. Ку хыпар вагонсем юсакан цехра хăвăрттăн сарăлнă, çак группа столярсемшĕн чăн-чăн стахановла ĕçĕн шкулĕ пулса тăнă. Столярсен групписем пĕрин хыççăн тепри Чернухин юлташ меточĕпе ĕçлеме пуçланă.

Виçĕмçул икĕ тĕнĕллĕ вагонсене юсанă çĕрте ĕç япăх пынă. Вăл столярсем ĕçе организацилеме пĕлмен тата оборудованисемпе тĕрĕс усă курман пирки пулнă. Комсомолец Александр Чернухин çак çитменлĕхсене пĕтерме шут тытнă. Вăл хăй вĕрентнĕ столярсене групповодсем пулса ĕçлеме куçарма сĕнет, вĕсем вырăнне ялсенчен завода тин çеç килнĕ çынсене вĕрентме тытăнать. Хăйĕн опычĕсем çинчен куллен каласа, мĕнле ĕçлемеллине кăтартса пынă тата пулăшнă. Çапла производствăна пирвайхи хут пынă çынсем столяр ĕçне тума вĕренсе пынă, плана тултарма тытăннă. Группа пурпĕрех малти рете тухнă.

Иртнĕ çулта вара Александр Чернухин юлташа заводри хисеп хăми çине кĕртнĕ. Кун хыççăн группа хавхаланса лайăхрах та лайăхрах ĕçлесе пынă. Группăра плана тултарманни çинчен мĕн столярсем валли ĕç пулман вăхăтченех сăмах пуçланман, ĕç тухăçлăхне ытларах ўстерессипирки кăна калаçнă.

Акă мĕншĕн группăри столярсем Александр Чернухин юлташ клепальщик ĕçне вĕренме сĕннине ним иккĕленмесĕрех йышăннă тата ăна пурнăçа кĕртме тытăннă. Ку кăçалхи февраль уйăхĕнче пулнă. Группăри столярсем клепальщик ĕçне вĕренсе çитнĕ. Ĕçре пулнă чăрмава сирсе пăрахнă, уйăхри плана ирттерсе тултарнă. Халĕ столярсем валли мĕншĕн те пулин ĕç пулмасан та тек группа ахаль тăмасть. Вăл клепальщиксен ĕçне тума пултарать.

* * *

ВКП(б) Центральный Комитечĕ партин XVIII конференцине пухасси çинчен пĕлтерсенех çĕршывра конференци ячĕпе социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса кайрĕ. Конференци умĕнхи ăмăртăва хутшăнса Александр Чернухин юлташ ертсе пыракан группа та пысăк обязательство илнĕ. Чернухин пĕлнĕ: вăл обязательствăна ăнăçлăн тултарма группăри чылай столярсен квалификацине çĕклемелле. В. Кавешников юлташ виçĕ çул ытла столяр пулса ĕçленĕ. Вăл хăйĕн ĕçне лайăх пĕлсе тума пултарать. Ытти столярсем ĕçе тĕплĕн вĕренсе çитеймен пулнă. Улитинпа Кривцов юлташсем иртнĕ çултанпа кăна ĕçленĕ.

— Вĕсене вĕрентмелле, ыттисене те вĕренни чăрмантармасть, — тенĕ Чернухин юлташ стахановла шкулта смена хыççăн пĕрремĕш занятии пуласси çинчен рабочисене пĕлтернĕ кунхине.

Смена ĕç пĕтернĕ. Занятии ирттерме палăртнă пўлĕме производствăра сахал вăхăт ĕçлекенсем кăна мар, нумай çулсем хушши ĕçлекеннисем те пухăннă. Стахановла шкул ĕçе тытăннă.

— Паян эпир ĕçе мĕнле организацилесси пирки калаçатпăр, — пĕлтернĕ Чернухин юлташ. — Çитес занятисенче вагон кузовне пухасси тата ытти чылай ĕçсем çинчен калаçмалла пулать.

Унтан вăл ĕç вырăнне мĕнле организацилемелли, инструментсене мĕнле хатĕрлемелли, пăхса усрасси, ĕçе мĕнле йĕркепе тăвасси çинчен ăнланмалла каласа панă. Час-часах хăйĕн опычĕсем çинчен каланă.

Тепĕр кунне, цеха ĕçлеме пырсан, Чернухин юлташ столярсене занятире каланă пек ĕçлеме вĕренме пулăшнă. Пĕррехине Улитин юлташа каркаса паллă тума хушнă. Вăл тĕрĕс мар паллă туса тухнă. Чернухин юлташ çавăнтах мĕн-мĕн тĕрĕс, мĕн тĕрĕс мар пулнине кăтартса панă та, тепĕр хут паллă тума хушнă. Кун хыççăн Улитин ĕçе лайăх ăнланса илни палăрнă.

Стахановла шкул хăйĕн ĕçне вĕçленĕ. Вăл столярсен квалификацине ўстерме пулăшнă. Чернухин юлташ ним иккĕленмесĕрех Улитинпа Кривцов юлташсем халĕ нормăна тултарса ĕçлеççĕ çеç мар, группăна ертсе пыма пултараççĕ, тесе каласа парать. Вĕсем хăйсем те çавăн çинченех калаççĕ.

Столярсен квалификацине ўстернин паха результачĕ — ĕç тухăçлăхĕ ўссе пыни пулать. Чернухин юлташ группи февраль уйăхĕнче нормăна 174 процент тултарнă пулсан, март уйăхĕнче 198 процент тултарнă. Çакна май ĕç укçи ўснĕ. Улитин юлташ февральте 323 тенкĕ, март уйăхĕнче 409 тенкĕ илнĕ. Кривцов юлташăн та ĕç укçи чылай ўснĕ. Май уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăнса ĕçлесе группа апрель планне 8 кун малтан ирттерсе тултарнă. Уйăх пĕтиччен унăн группи тата та темиçе вагон туса кăларнă.

Александр Чернухин производствăра лайăх ĕçленипе пĕрлех обществăллă ĕçе активлăн хутшăнать. Вăл хула Совечĕн депутачĕ, комсорг. Ăна час-часах цехсенче профсоюз, комсомол организацийĕсем хушнă ĕçе тунă çĕрте курма пулать.

Халĕ Александр Чернухин юлташа вăхăтлăха урăх çĕре куçарнă, вăл мастер пулса ĕçлет. Унта та вăл пĕтĕм сменăра ĕçлекенсен пурнăçне кунран кун вĕренсе пырас, лайăхрах, татах та лайăхрах ĕçлессине йĕлана кĕртсе пырать. Ăна хăй вĕрентнĕ столярсем те кулленхи ĕçре пулăшаççĕ.

М. ТИТОВ.

Канаш. (Хамăр корр.).

Иван Франко—революци поэчĕ

(Вилни 25 çул тултарнă тĕле)

Хĕвеланăç Украинăри илемлĕ литература, Çурçĕр Буковинăри пекех, Тарас Шевченко влиянийĕпе ўсме пуçланă. Ку ĕнтĕ Тарас Шевченкон литературăллă творчествин ăслăлăхне татах тепĕр хут кăтартса парать.

1837 çулта Хĕвеланăç Украинăра Шевченко ячĕпе тăракан общество организациленнĕ, вăл Хĕвеланăç Украинăри пĕтĕм культурăллă вăйсене пĕрлештерсе тăнă. Çав общество тавра пĕтĕçсе литкружоксенче çамрăк литераторсем литература ыйтăвĕсемпе пĕрлех политикăллă ыйтусене те сўтсе-явнă. Çавăнпа ĕнтĕ вĕсене полици йĕрлеме пуçланă. Юлашкинчен вара Хĕвеланăç Украинăри пĕтĕм культурăллă ĕçе йăлтах пĕтсе ларасси патне çитернĕ: Российăри писательсен произведенийĕсене конфискациленĕ, вырăс демокрачĕсем кăларса тăракан журналсене халăх хушшине сарма чарнă.

Иртнĕ ĕмĕрĕн 70-мĕш çулĕсенче шăтса тухнă литкружоксенчен пĕринче Иван Франко та тăнă. Вăл хăйĕн малтанхи оригиналлă сăввисене студентсен организацийĕ кăларса тăракан «Друг» журналта пичетленĕ. Львоври университетăн философи факультетне вĕренме кĕнĕ хыççăн, вăл çав журналпа татах тачă çыхăнса тăма пуçланă.

1877 çулта «Друг» журналăн редакцийĕпе пĕрле И. Франкона та арестленĕ. Ăна мĕншĕн арестленине эпир унăн «Тĕрмери шухăш» сăввинче лайăх куратпăр:

Мĕскершĕн мана сăнчăрларĕç?
Мĕншĕн çак тĕрмене хупса лартрĕç?
Мĕнле айăп? Е юрамасть
Тăван халăха юратма?

Эп тăрăшнă мĕскĕн çынсемшĕн,
Кĕрешнĕ чăн ĕçшĕн, телейшĕн,
Пурне те тăвасшăнччĕ кап —
Çак çеç пĕтĕм çылăхăм та ман, —

тет халăхăн шанчăклă ывăлĕ И. Франко. Тĕрмерен тухсан, вăл, чăн-чăн поэт-демократ пулса, журналистика тата революци ĕçне тума тата хĕрўллĕрех тытăнать, 1878 çулта хăйĕн çывăх тусĕпе — Михайло Павликпа «Гражданский друг» ятлă журнал организацилет. Ку çĕнĕ журналăн 1-мĕш номерĕ Иван Франкон «Тĕрмери юлташсене» ятлă сăввипе уçăлнă. Вăл сăвă журналăн политикăллă платформине кăтартса панă:

Пирĕн харсăр кĕрешўн тĕллевĕ:
Ирĕк пурнăç, ирĕк юрату,
Тĕнсĕр ăс, хаваслă ĕç телейĕ.

«Гражданский друг» журнал вырăс демокрачĕсем кăларса тăнă журналсенчен те революциллĕрех пулнă. Çавăнпа та ăна час-часах арестленĕ, редакци журнал ятне пĕрмаях улăштарса тăнă. Унăн улшăннă ячĕсем: «Гражданский друг», «Звон», «Молот» т. ыт. те.

Полици хĕсĕрленĕ пирки, Михайло Павлик Австрирен тухса тарсан (Хĕвеланăç Украина унчухне Австри империйĕ аллинче пулнă), «Молот» журнала И. Франко пĕччен кăларса тăнă. Вăл хăйĕн журналĕ çумĕнче «Пĕчĕк библиотека» серипе тĕнче литературин паллă произведенийĕсене Украинăла куçарса кăларнă, çав хушăрах революциллĕ брошюрăсем те пичетленĕ.

Çав вăхăтрах вăл «Тĕрмери юлташсене», «Чул ватакансем», «Тĕрмери шухăш» т. ыт. революциллĕ сăвăсене çырать, рабочисен революциллĕ кружокĕсенче активлăн хутшăнса ĕçлет, рабочисене Маркспа Энгельс произведенийĕсене ăнлантарса парать.

И. Франко пуçласа Маркспа Энгельс произведенийĕсене украина чĕлхи çине куçарнă. Вăл «Капиталăн» хăшпĕр пайĕсене уйрăм кĕнеке туса кăларасшăн пулнă, анчах цензура чăрмантарнă. Унăн «Кĕрлет» сăввине илсен, ăна поэт «Коммунистсен партин манифестĕнче», «Европа тăрăх мĕлке çўрет—коммунизмăн мĕлки» тенипе хавхаланса çырни сисĕнет:

Кĕрлет!
Килет илемлĕ вăхăт халĕ,
Хавхаланма пуçларĕ çутçанталăк,
Ăш хыпнă çĕр ĕçесшĕн—çăмăр кирлĕ,
Ăна хăватлă çил кĕç илсе килĕ:
Ав анăçран пĕр пĕлĕчĕ килет — кĕрлет!

Кĕрлет!
Кĕрлеççĕ халăхсем те ава,
Килет мĕн ырлăх хумĕ шавлăн,
Миллионсем ăна кĕтеççĕ тимлĕн.
Çав пĕлĕт — çут малашлăхăн мĕлки мĕн,
Этемлĕхе çĕнетĕ вăл çуркуннелле — кĕрлет!

Çак сăввăн авторне Австрия влаçĕсем час-часах арестлесе тĕрмесенче лартнă. Вăл çапах та хăйĕн революциллĕ ĕçне пăрахман, тĕрмерен тухсанах, революциллĕ ĕçе тепĕр хут тытăннă. 1889 çулта, тĕрмере виççĕмĕш хут ларса тухнă хыççăн, «Народ» ятлă хаçат кăларма пуçланă. Ун чухне И. Франко литературăллă тата публицистикăллă произведенисем çырнисĕр пуçне, наукăллă степень илме диссертаци тытма хатĕрленнĕ. Юлашкинчен, философи наукисен докторĕн званине илсен, Львоври университетра преподаватель пулса ĕçлесшĕн пулнă, анчах студентсене революциллĕ шухăш парса пăсасран хăраса, ăна унта ĕçлеме ирĕк паман.

Влаçсем тем тĕрлĕ хĕсĕрленĕ пулин те, И. Франкона халăх хисепленĕ, унăн революциллĕ сăввисене юратса вуланă. Ахальрен мар ĕнтĕ унăн кандидатурине темиçе хутчен те Австрия парламентне суйлама тăратнă пулнă. Влаçсем Иван Франкона парламента суйлама чăрмантарнă: сăмахран, 1889 çулта, сейм суйлавĕсем вăхăтĕнче, ăна тĕрмене хупнă, суйлавсем иртсенех кăларнă.

1898 çулта И. Франко литературăра ĕçлеме пуçлани 25 çул тултарнине чысланă вăхăтра цензура унăн юбилейлĕ изданийĕсене кăлармасăр тăнă. Цензура Франко пирки мĕншĕн çирĕп политика тытни паллă: поэт пусмăрлăха хирĕç тăнă. Унăн произведенийĕсем халăхăн пурнăçĕпе хуйхине тата шухăш-ĕмĕчĕсене палăртса параççĕ. Вăл, Шевченко пекех, халăх хушшинчен тухнăскер, хăйĕн тăван халăхĕпе тачă çыхăнса тăрать, çавăнпа унăн хуйхи-халăх хуйхи пулнă:

Эп айăплă мар салхуллă юррăмсемшĕн.

Тăвалăмсем!
Каçарăр—янраса тухмаççĕ темшĕн
Ман сăмахсем.
Çук, манăн савăнăç мар çуратрĕ вĕсене—
Вăйă та мар.
Вĕсем, чун тăвăнса çитсессĕн, хăш чухне
Шыв пек юхма
Пуçлаççĕ хăйсемех — ман хуйхă çуратать
Халь вĕсене:
Ман халăхăн хуйхи-суйхи ыраттарать
Ман чĕрене.

Вăл йывăр пурнăçа пула ўкĕнĕçлĕ юрăсем юрлать пулин те, йăлт çухалса каймасть, мĕншĕн тесен çав йывăрлăхран мĕнле çăлăнса тухмаллине пĕлет: пусмăртан тухмалли çул—революциллĕ çул. Иван Франко пусмăрта тертленсе пурăнакан халăха çав çул çине — революциллĕ çул çине — тăратасшăн, вăл революциллĕ интеллигенцине халăха пусмăр тĕнчин тĕп сăлтавĕсем çинчен ăнлантарса пама ыйтать. Акă унăн сăввинче пурнăç ăс-тăна мĕнле хушать:

Эс, ăс, никам çĕнми вăйпа
Çĕмĕр авалхи сăнчăрсене,
Çын шухăшне хĕсме ан пар,
Тĕттĕмлĕхрен çăл çынсене,
Яр ман пата мĕскĕнсене,
Çурат çĕн шухăш вĕсенче,
Вĕрент, çут ирĕкшĕн çунма.
Кала: юлташлăн пурăнма
Пуçлатчĕр çакă çĕр çинче...

Ку пĕтĕм эпоха калаçăвĕ, çав сăвва вуланă чухне ирĕксĕрех 19-мĕш ĕмĕрĕн вĕçне аса илен, вăл малта пыракан çынсен революциллĕ гимнĕ. Пурнăç ун чухне революциллĕ ăса акма çеç пуçланă, вăл вăхăтра революциллĕ шухăш-кăмăла халăх хушшине сараканнисем рабочисен малтанхи революциллĕ кружокĕсем пулнă. И. Франко шучĕпе революциллĕ тапхăрта юрă çапла пулмалла:

Хальхи юрă — çемçе тўшек мар,
Кирлĕ мар вăл выртса çывăрма.
Вăл—чăн туйăм, вăл—ĕмĕтленни,
Вăл—вут-çулăм, мала йыхăрни,
Паттăрлăх, халь эпир тытнă çул,
Ирĕкшĕн пыракан çапăçу.

И. Франко поэта революци трибунĕ пулма чĕнет, поэт, ун шучĕпе, ĕçхалăхĕн туйăмĕпе ĕмĕтне, унăн паттăрлăхĕпе хастарлăхне тата çапăçăвне палăртса юрламалла, çав вăхăтрах кĕрешў командирĕ пулмалла.

И. Франко хăй çавăн пек поэтăн примерĕ пулса тăрать. Вăл—реалист. Вăл Максим Горькийпе, М. Коцюбинскипе тата Леся Украинкăпа пĕрле литературăра реализм методне пропагандăланă, хăйĕн произведенийĕсемпе реализмлă произведенисене мĕнле çырмаллине кăтартса панă.

«Çамрăк Украина» ятлă кĕнекинче И. Франко литература мĕнле пулмалли çинчен çапла калать:

«Литературăн пурнăçа тĕрĕс, анчах фотографилле чунсăррăн мар, кăтартмалла, сăнлăхсемпе, авторăн тарăн та вăйлă туйăмĕ витĕр кăларса, тулли идейăллăн кăтартса памалла».

И. Франкон творчествăллă тематики калама çук анлă, вăл хăй пурнăçа лайăх пĕлнипе пурин çинчен те паха произведенисем çырма пултарнă. Унăн произведенийĕсенче пурте пур: рабочисемпе хресченсем те, пансемпе капиталистсем те, мещенсемпе торговецсем те, попсемпе монашкăсем те т. ыт. те. И. Франко çавсем хушшинче рабочисен класне çеç прогрессивлă идейăпа малалла илсе пыракан, хăватлă нимĕнрен хăраман вăй вырăнне шутлать, вăл пурĕ-пĕрех пусмăрлăх тĕнчине çапса ватса çĕнĕ пурнăç тăвассине ĕненет: «Тĕрĕс-тĕкел пулĕ чăнлăх ĕççыннисен чĕринче,—чăнлăх яланах çĕнтерет, вăл, çĕр çинче хăватлă çăлкуçĕ тусене шăтарса тухнă пек, пурнăçри йĕркесĕрлĕхсем çийĕн тапса тăрать»,— тесе çырать. Поэт чăнлăхшăн, ирĕклĕ те телейлĕ пурнăçшăн пуçне хума та хатĕр пулнă:

Тен эп сапур айне кĕрсе
Вилсе выртатăп,
Ман шухăшсем, ман ĕçĕмсем,
Тĕтре пекех, хăвармĕç тен йĕрсем—
Юрать апла та!
Апла пулин! Эп пур-пĕрех
Чăн ĕçшĕн хатĕр
Пуçа хума кĕрешўре,
Ялавăм ўкмĕ ман çĕре,
Эп пулăп паттăр.

Вăл чăнах та паттăр пулнă, ирĕклĕх ялавне мĕн виличченех çĕре ўкермен. Йывăр условисенче пурăнса ырми-канми ĕçлени, тăшмансене хирĕç пĕр вĕçĕмсĕр кĕрешни тата тĕрмесенче час-часах ларни унăн сывлăхне хавшатса çитернĕ, 1908 çулта вăл паралич çапнипе йăлтах ĕçлейми пулать. Сакăр çул хушши вырăн çинчен тăраймасăр выртнă хыççăн, 1916 çулти майăн 28-мĕшĕнче Украинăн Тарас Шевченко хыççăнхи аслă поэчĕ Иван Яковлевич Франко вилнĕ.

Иван Франко хăйне кам та пулин асăнасса ĕмĕтленнĕ: халь чăнах та аслă поэтăн произведенийĕсене Совет Союзĕнчи пур халăхсен чĕлхисем çине те куçараççĕ, халĕ ĕнтĕ кашни халăх çапла калать: Иван Франко пирĕн поэт!

В. УСЛИ.

Мӑн Карачура ялсоветӗнчи (Шупашкар р.) «Коминтерн» колхоз членӗсем Канашпа Шупашкар хушшинчи чугунҫул линине йӗркеллӗ те таса тытса тӑрас тӗлӗшпе тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ. ӲКЕРЧӖК ҪИНЧЕ: сулахайра—65 ҫулхи колхозник Михаил Николаевич Щеткин, вӑл чугунҫул строительстви пуҫланнӑранпах 11-мӗш километр ҫинче ӗҫлет, сылтӑмра—колхозниксен бригади лини ҫине тухать. К. БАБАЕВ фото-ӳкерчӗкӗ.

Чугунҫулсене йӗркеллӗ тытасси—ӗҫҫыннисен хисеплӗ ӗҫӗ

Аслӑ Карачура (Шупашкар р.) ялсоветӗнчи ӗҫҫыннисем Канаш — Шупашкар чугунҫулне тунӑ чухне активлӑн хутшӑнса ӗҫленӗ. Чугунҫула туса пӗтернӗ хыҫҫӑн та вӗсем вӑл ҫула кулленех пӑхса тӑрас ӗҫре чугунҫул работникӗсене яланах пулӑшса тӑнӑ.

Ҫак ялсовета кӗрекен «Коминтерн» колхоз членӗсем Горький облаҫӗнчи Семеновски районри колхозниксем чугунҫул транспортне кулленех пулӑшу парса пыма йышӑнни ҫинчен илтнӗ. Вӗсем ҫак паха пуҫарӑва хутшӑнма килӗшнӗ.

Майӑн 24-мӗшӗнче колхоз членӗсен пухӑвӗ пулчӗ. Пӗр саслӑ пулса, пуху ҫакӑн пек йышӑнчӗ: уйхир ӗҫне кайманнисен пурин те Канаш — Шупашкар чугунҫулӗн 10 тата 11-мӗш километрӗ ҫине ӗҫлеме тухмалла, колхоз сӗрӗ тӑрӑх иртсе каякан ҫул участокӗнче кӑтартуллӑ йӗркелӗх тытса тӑмалла. Колхозниксем ку тӗлӗшпе «Пчела» колхоза социализмлӑ ӑмӑртӑва чӗнчӗҫ.

Тепӗр кун ирхине колхозниксем, коммунистсем, шкул ачисемпе пионерсем — пурӗ 130 ҫын, чугунҫул ҫине ӗҫлеме тухрӗҫ. Вӗсем бригадӑн-бригадӑн уйӑрӑлчӗҫ. Кашни бригадӑна ҫул-йӗр мастерӗ ертсе пычӗ. Колхозниксемпе пӗрлех ялсовет председателӗ Никитин, колхоз председателӗ Павлов, тулли мар вӑтам шкул директорӗ Щукин, избач Трофимов юлташсем тухнӑ. Комсорг Антонова комсомолецсемпе пӗрле тухнӑ.

Ҫамрӑксенчен юлас мар тесе чугунҫул ҫине ӗҫлеме стариксем те тухнӑ: А. Л. Леонтьев, Н. Игнатьев, 65 ҫулхи М. Н. Шемин т. ыт. те.

Ӗҫре чӑн-чӑн хӗрӳ ӑмӑрту пуҫланчӗ. Кӑнтӑрлахи апат вӑхӑтӗнче «Социализмлӑ транспорт» ятлӑ стена хаҫачӗ тухрӗ. Хаҫатра ӗҫӗн малтанхи итогӗсене кӑтартса панӑ, стахановецсене—А. Маркизова, П. Рыбакова, К. Антонова, М. Алексеева комсомолецсемпе пионерсене—Смирнова, Тарасова, Иванова, Кузьмина, Васильева тата ыттисене те нумай палӑртнӑ.

Ҫитӗннисем чугунҫул ҫинче йӗркелӗх тунӑ вӑхӑтра пионерсем чугунҫул будкисем патӗнче тротуарсене юсанӑ, чугунҫул знакӗсене тунӑ.

«Коминтерн» колхоз членӗсем чугунҫул ҫине ӗҫлеме тухни ҫинчен хыпар ялсоветӗнчи ытти колхозсене те хӑвӑрт сарӑлчӗ. Кӑштах тӑрсан «Пчела» колхозран 38 ҫын, Тельман ячӗпе тӑракан колхозран 15 ҫын организованно ӗҫлеме тухрӗҫ. Чугунҫул ҫинче, пилӗк километр тӑршшӗ участок ҫинче хӗрӳ ӗҫ пуҫланчӗ. Каҫхине ӗҫӗн итогне турӗҫ. «Коминтерн» колхоз членӗсем пӗр кун хушшинче ҫакӑн пек ӗҫсем тунӑ: 600 метр тӑршшӗнче нашпольниксене кӑларнӑ, 400 метр тӑршшӗнче чугунҫул ҫинчи тикӗс мар вырӑнсене, рельса сыпӑкӗсене тӳрлетсе тухнӑ, 1000 метр тӑршшӗнче хӑйӑра тикӗслетнӗ т. ыт. те.

Колхозниксем пурте пухӑнса ҫитсен ялсовет председателӗ Никитин юлташ митинг уҫрӗ. Вӑл «Коминтерн» колхоз колхозникӗсен пуҫарӑвӗ пит те пысӑк пӗлтерӗшлӗ, хаклӑ, кирлӗ ӗҫ пулса тӑни ҫинчен каласа пачӗ, ҫак пуҫарӑва республикӑри пур колхозсене те хутшӑнма чӗнчӗ.

— Чугунҫул ҫинче йӗркелӗх, культурӑлӑх туса хурар, пирӗн поездсем пӗр чӑрмавсӑр ҫӳреччӗр, социализмлӑ транспорт сехет механизмӗ пек тӗрӗс ӗҫлетӗр.

Унтан чугунҫул линин 17-мӗш дистанци начальникӗн политика енӗпе ӗҫлекен помощникӗ А. Яковлев, колхоз председателӗ Павлов юлташсем тухса каларӗҫ. Комсорг Антонова юлташ хӑйсен примерӗ тӑрӑх ӗҫлеме республикӑри пур комсомолецсене те чӗнчӗ. Тихонов пионер хӑйсемпе ӑмӑртса ӗҫлеме республикӑри мӗнпур пионерсене чӗнчӗ.

Митингра парти Обкомӗн секретарӗ Крылов юлташ сӑмах тухса каларӗ. Вӑл «Коминтерн» колхоз членӗсен пуҫарӑвӗ — государствӑллӑ, пысӑк пӗлтерӗшлӗ ӗҫ пулса тӑнине палӑртрӗ.

— Паллах ӗнтӗ, — терӗ вӑл юлашкинчен, —сирӗн пуҫару республикӑри колхозниксем хушшинче анлӑн сарӑлӗ.

Митинг пӗтрӗ. Колхозниксем киле саланчӗҫ.

* * *

«Коминтерн» колхоз членӗсен пуҫарӑвӗ — пысӑк, хисеплӗ ӗҫ.

Чугунҫул транспорчӗ — ҫӗршывӑн экономикӑллӑ пурнӑҫӗн чи пысӑк шӑнӑрӗ пулса тӑрать.

Чугунҫул ҫинчи тасалӑх, йӗркелӗх, культурӑлӑх ӗҫ ӑнӑҫлӑхне татса парать: аварисӗр ӗҫлеме пулӑшнипе пӗрлех, вӑл поездсене хӑвӑртрах ҫӳреме, таварсене тата ытти грузсене турттармалли плана тултарма, промышленноҫа тата ялхуҫалӑхне аталанса пыма, тӑван ҫӗршывӑн оборона тӗрекне ҫирӗплетме пулӑшать.

Акӑ мӗншӗн ӗнтӗ чугунҫул ӗҫне, партин XVIII конференцийӗ йышӑннӑ решенисене пурнӑҫлама ӗҫҫыннисен йышлӑ массине анлӑн хутшӑнтарма кирлӗ.

Чӑваш республики тӑрӑх тӑван ҫӗршывӑн пысӑк магистралӗсем иртсе каяҫҫӗ, 400 километр тӑршшӗ чугунҫулӗ тӑсӑлса выртать. Ҫав ҫулсем ҫинче йӗркелӗх кӗртесси — Чӑваш республикинчи ӗҫҫыннисен хисеплӗ ӗҫӗ.

Хаклӑ пуҫару

«Коминтерн» колхоз членӗсем пуҫарнипе виҫӗ колхозран майӑн 25-мӗшӗнче —вырсарникун — 170 ҫын ытла чугунҫул ҫине ӗҫлеме тухрӗҫ. Вӗсем чугунҫул линийӗ ҫинче йӗркелӗх тӑвас, культурӑллӑ сӑн кӗртес тӗлӗшпе чугунҫул работникӗсене пысӑк пулӑшу пачӗҫ.

«Коминтерн», «Пчела» тата Тельман ячӗпе тӑракан колхозсен членӗсем пӗр кун хушшинчех нумай ӗҫ тума ӗлкӗрчӗҫ: хӑйсен патӗнчен иртсе каякан чугунҫулне лайӑхлатрӗҫ, ҫулсене тасатрӗҫ, илемлетрӗҫ, культурӑллӑ сӑн кӗртрӗҫ.

Чугунҫул транспортне пулӑшу парас тӗлӗшпе «Коминтерн» колхоз членӗсем лайӑх пуҫару пачӗҫ. Хисеплӗ ӗҫӗн пуҫламӗшӗ пархатарлӑн иртрӗ. Ҫак пуҫарӑва Чӑваш республикинчи ытти колхозсем те активлӑн хутшӑнассине ҫирӗп шанса тӑмалла. Кашни колхоз чугунҫул ҫинче хӑйне ҫирӗплетсе панӑ участока паха тата культурӑллӑ тытса тӑма пултарать, ӑна тумалла та.

А. ЯКОВЛЕВ.

17-мӗш дистанци начальникӗн политика енӗпе ӗҫлекен помощникӗ.

Обязательствӑсене вӑхӑтра тултармалла

Государствӑна ҫамарта памалли обязательствӑсене колхозсене тата колхозниксемпе единоличник хуҫалӑхӗсене вӑхӑтра ҫитерсе панӑ. Халӗ ҫав обязательствӑна тултарассишӗн кашни колхозӑн тата хуҫалӑхӑн тӑрӑшса ӗҫлени кирлӗ. Июнӗн пӗрремӗш тӗлне кашни хуҫалӑхӑн хӑйӗн обязательствине 55 процентран кая мар тултарас пулать. Анчах вырӑнсенче ӗҫе тивӗҫлипе туса пыман пирки хӑшпӗр районсенче ҫамарта пухас ӗҫ пачах ҫителӗксӗр пулса пырать. Чӑваш АССР Совнаркомӗ потребкооперации системинче ҫамарта хатӗрлес тӗлӗшпе йышӑннӑ постановленине пурнӑҫа кӗртмен. Ишлей, Вӑрнар, Пӑрачкав, Куславкка, Йӗпреҫ, Хӗрлӗ Чутай, Чкаловски районӗсенче ҫамарта пухакан ҫынсем ӗҫе тытӑнман. Куславкка районӗнчи Янгильдино тата Куславкка сельповӗсем ҫамарта пухас ӗҫе пӗтӗмпех лавкасенчи продавецсем ҫине хунӑ. Ҫак сельпосенче ҫамарта пухма ҫынсем уйӑрман. Вӑрнар районӗнчи Апнерпе Кумаш ялсовечӗсенче те ҫамарта пухма уйӑрнӑ ҫынсем ял хушшине тухса ҫӳремеҫҫӗ, ҫамартана вӗсем киле илсе пырасса кӗтеҫҫӗ. Ҫавӑн пекех ҫамарта пухас ӗҫре отчетпа учет ӗҫне те йӗркелемен. Чӑвашпотребсоюз айӑпӗпе районсене халиччченех квитанци кӗнекисем кирлӗ таран ярса паман. Ҫавна пулах ӗнтӗ Елчӗк, Чкаловски, Шӑмӑршӑ, Кувакино, Хӗрлӗ Чутай, Етӗрне районӗсенчи ҫамарта паракансене квитанцисем паман. Хӗрлӗ Чутайпа Етӗрне райпотребсоюзӗсене ярса панӑ квитанци кӗнекисем пӗр уйӑха яхӑн Ҫӗмӗрлери сыхӑну отделенийӗнче выртнӑ.

Хӑшпӗр райуполнаркомзагсем енчен потребкооперацисенче ҫамарта пухас ӗҫ мӗнле пулса пынине контроллесе пымаҫҫӗ. Ҫавна пула ӗнтӗ ҫамарта пухас ӗҫре ҫитменлӗхсем пулса пыраҫҫӗ.

Потребкоопераци системи пухса хатӗрленӗ ҫамартасене станцисенчи базӑсене леҫсе парассине те тивӗҫлипе организацилемен. Ку тӗлӗшпе уйрӑм райсовет исполкомӗсем райпотребсоюзсене тивӗҫлипе пулӑшса пымаҫҫӗ.

Райуполнаркомзагсен хӑйсен агенчӗсенчен ӗҫе лайӑх организацилеме ыйтас пулать. Хатӗрлев организацисенче ӗҫлекен работниксен, уйрӑмӑн илсен, сельпо работникӗсен, ҫамарта пуҫтарассине тивӗҫлипе организацилесе, обязательствӑсене срокра пурнӑҫлассишӗн кӗрешмелле.

Д. МИТЬКОВ.

СССР Наркомзагӗн Чӑваш республикинчи уполномоченнӑйӗ.

Республикӑри колхозсем майӑн 25-мӗш тӗлне мӗн чухлӗ акнине кӑтартакан сводка

(Процентпа)

РАЙОНСЕМ	Пӗтӗмпе акнӑ	Тӗштырӑ-семпе пӑрҫа йышши культурӑсем пӗтӗмпе
Улатӑр	73,6	84,7
Кувакино	56,7	61,8
Пӑрачкав	65,4	73,5
Элӗк	86,0	99,1
Калинински	91,0	100
Вӑрнар	75,3	86,1
Йӗпреҫ	76,2	90,3
Ҫӗмӗрле	78,7	98,1
Ишлей	58,2	71,1
Шупашкар	70,3	88,9
Канаш	79,6	88,7
Шӑхасан	76,7	89,2
Красноармейски	63,7	76,5
Сӗнтӗр	75,5	88,0
Хӗрлӗ Чутай	81,3	99,3
Советски	76,7	91,9
Етӗрне	65,3	80,7
Октябрьски	57,5	70,6
Сӗнтӗрвӑрри	58,7	76,4
Куславкка	55,7	64,2
Первомайски	83,9	93,6
Чкаловски	93,4	102
Шӑмӑршӑ	76,1	83,9
Вӑрмар	71,9	82,2
Тӑвай	67,6	75,0
Ҫӗрпӳ	69,2	82,7
Елчӗк	84,7	92,5
Комсомольски	92,1	97,5
Республикипе	73,6	84,7
Майӑн 20-мӗшне пулнӑ	66,0	77,3

Комбайнсене юсама пуҫланӑ

ВӐРНАР, майӑн 26-мӗш. (**Телефон тӑрӑх**). Комбайнсене юсама тытӑннӑ. План тӑрӑх кӑҫал 17 комбайна текущий ремонт тумалла. Вӗсенчен паянхи куна 4 комбайн юсаса кӑларнӑ. Тепӗр 4 комбайнне халӗ ремонта лартнӑ. Комбайнсене пурне те МТС илсе килнӗ.

Комбайнсене юсама график тунӑ. Вӗсене комбайнерсем хӑйсем юсаҫҫӗ.

Агроном **АНДРЕЕВ.**

Фермӑсенче ӗҫлекенсене вӗрентесси пирки

Халӗ кашни колхозрах виҫӗ-тӑватӑ ферма пур. Выльӑх-чӗрлӗх хисепӗ ӳссе пынӑ май фермӑсем те ҫулсеренех йышланса пыраҫҫӗ. Ҫапла вара фермӑсенче ӗҫлекенсен ҫарӗ те ӳссех пырать.

Фермӑсенче ӗҫлекенсен хисеплӗ задачи вӑл—выльӑх-чӗрлӗх йышне ӳстернипе пӗрлех, вӗсен продуктивлӑхне хӑпартасси пулать. Ку задачӑна ӑнӑҫлӑн пурнӑҫа кӗртме лайӑх витесем, выльӑх апачӗсем кирлӗ чухлӗ пулни ҫителӗксӗр-ха, тата зоотехника кӑтартнӑ пек ӗҫлеме пӗлни кирлӗ. Апла пулсан фермӑсенче ӗҫлекенсене, уйхир ӗҫӗнчи колхозниксене агротехникӑна вӗрентнӗ пекех, зоотехникӑна та вӗрентмелле.

Ҫак питех те кирлӗ ӗҫе чылай районсенчи колхозсенче организацилемен-ха. Тӗслӗхшӗн Канаш районне илер. Унта фермӑра ӗҫлекенсене вӗрентессине организацилес тӗлӗшпе ӗҫлеме тивӗҫ ҫынсем те сахал мар. Зоотехниксем, кашни колхозра тенӗ пекех ветеринарсем пур. Вӗсем зоотехника пӗлӗвне саракаинисем пулмалла. Анчах мӗнле ӗҫлеҫҫӗ-ха вӗсем? Зоотехник Д. Г. Цаплин юлташ ҫумне 9 колхоз ҫирӗплетнӗ. Ҫав колхозсенчи фермӑсенче кашнинчех 10—15 ҫын ӗҫлет. Чӑн та, Цаплин юлташ фермӑра ӗҫлекенсем патӗнче пулать. Нумай чухне вӗсене выльӑхсене мӗнле пӑхса усрамалли ҫинчен каласа парать. Ҫакӑ кӑна. Ҫитменнине тата вӑл колхозсенче час-часах пулма ӗлкӗреймест. Зоотехник пулман чухне вара фермӑсенче вӗренӳ ҫук, хаҫат-журналсем те вуламаҫҫӗ. Ветеринарсем ҫавӑн пек пулнипе килӗшсе тӑраҫҫӗ. Хӑшпӗр ветеринарсем кунӗ-кунӗпе фермӑра ахаль палкаса ларасҫӗ пулин те, фермӑра ӗҫлекенсене хаҫат ҫинчен пӗр-пӗр статья вуласа пама ӳркенеҫҫӗ. Вӗсем выльӑхсене чирлесрен мӗнле сыхласси ҫинчен калама та кирлӗ мар, тесе шутлаҫҫӗ.

— Манӑн ӗҫ ҫук вӗсемпе, выльӑхсем чирлесен пулӑшу паратӑп, ӗҫ пӗтрӗ,—тет Ҫӗнӗ Шелттемри «Хӗрлӗ ҫӑлтӑр» колхозри ветеринар Школьников юлташ.

Тӗрӗс мар калать Школьников юлташ. Выльӑхсене упраса усрас тесен вӗсене лайӑх пӑхмалла, чир ересрен куллен сыхласа тӑмалла. Ҫапла тусан ҫеҫ вӗсене чир-чӗртен сыхласа хӑварма пулать.

Колхоз руководителӗсем фермӑсенче ӗҫлекенсене вӗрентессине тивӗҫлипе хакламаҫҫӗ. Яманкасси колхозӗнче (председателӗ Филиппов юлташ) зоотехникӑна вӗренмелли кружок организациленӗ пулнӑ. Кружока ертсе пыма ветеринара Зайцев тата ферма заведующине Марков юлташсене хушнӑ. Программа ҫук тесе кружокра пӗр заняти те ирттермен.

Зоотехника литературине тупса илме йывӑр. Суту-илӳ организацийӗсем зоотехникӑна вӗренмелли кӗнекесене питех те сахал кӳрсе килеҫҫӗ. Литература ҫинчен каланӑ май издательство пирки те каламалла. Чӑвашгиз зоотехника ыйтӑвӗпе чӑваш чӗлхипе кӗнекесем сахал кӑларнӑ.

Фермӑсенче ӗҫлекенсене зоотехникӑна вӗрентессине организацилеменни колхозсен ӗҫӗнчи пысӑк ҫитменлӗх пулать. Вӑл ҫитменлӗхе кӗске вӑхӑтрах пӗтермелле.

Канаш. (**Хамӑр корр.**).

Вӑрман мастерӗсен курсӗ

СЕНТӖРВӐРРИ. Вӑрман техникумӗнче механизациллӗ складсенчи мастерсен квалификацине ӳстерес тӗлӗшпе виҫӗ уйӑхлӑх курс уҫӑлнӑ. Курсра 30 ҫын вӗренет.

Август уйӑхӗнче курсантсем зачетсем тытса Чӑваш республикин вӑрманӗсенче ӗҫлеме саланаҫҫӗ.

В. ЗАХАРОВ.

РАЙОНРИ ХАҪАТСЕНЕ ПӐХСА ТУХНИ

Вырӑнсӑр мухтанӑ „творчество“

(„Ленин ҫулӗпе“—ВКП(б) Шупашкар райкомӗпе ӗҫҫынни депутачӗсен райсовечӗн хаҫачӗ)

Ху пӗлекен ӗҫ ҫинчен е тӗрлӗрен явленисем ҫинчен калаҫас тесен, сӑмах тупӑнатех ӗнтӗ. Пӗлмен ӗҫ ҫинчен, паллах, сӑмах тупса (пуринчен ытла, кирлӗ сӑмах тупса) калаҫма питӗ йывӑр. Ху пӗлмен ӗҫ ҫинчен «пӗлнӗ» пек хӑтланса калаҫсан вара — сан сӑмаху кулӑшла та айванла е ниме юрӑхсӑр пулса тухать.

«Ленин ҫулӗпе» хаҫат хӑйӗн майӑн 18-мӗшӗнче тухнӑ 38-мӗш номерта В. Никитин юлташӑн «Транквиллин Логинов творчестви» ятлӑ статьине пичетленӗ. Статья пуҫламӗшӗнче эпир Логинов ҫавтери пултаруллӑ автор иккенне, «паллах, ҫав калавсене пурте вуланӑ» иккенне пӗлетпӗр. «Анчах та, — тесе ҫырать статья авторӗ, — ҫамрӑк Транквиллин Логиновӑн кулленкун ӳссе, аталанса, ҫирӗпленсе пыракан творчестви ҫине ку таранах ҫитсе те никам ҫаврӑнса пӑхакан ҫук, унӑн юлашки вӑхӑтри ӳсӗмӗсем ҫинчен никӑшӗ те сӑмах тупаймаҫҫӗ...»

Мӗнле сӑмах тупса мӗн калаҫма хушать-ши пире ҫак статья авторӗ? Мӗн калама пӗлӗпӗр-ши эпир иртнӗ хӗлле ҫеҫ ҫыркалама пуҫланӑ Логинов «творчестви» ҫинчен? Паллах, эпир пӗлнӗ сӑмах, «Ленин ҫулӗпе» хаҫат редакторӗ валли калама тупӑннӑ сӑмах, пирӗн енчен ҫакнашкал ҫеҫ пулма пултарать: Логинов «творчестви» ҫинчен ҫакӑн пек вӑрӑм статья (икӗ подвал!) пичетлесе кӑларни редакци ҫамрӑк авторсемпе тимлӗн ӗҫленине пӗлтермест, вӑл статья Логинов юлташа пулӑшма мар, сиен ҫеҫ тума пултарать. Мӗншӗн тесен, статья пӗтӗмӗшпех Логинов ҫинчен мухтав юрри юрланипе тулса ларнӑ.

Логинов калавӗсенче пысӑк ҫитменлӗхсем пур. Калав тесе калама та ҫук-ха вӗсене, литературӑпа кӑшт интересленме пуҫланӑ ҫамрӑк ачан малтанхи опычӗсем, тесе ҫеҫ хаклама пулать. Калавсен построенийӗ пурин те пӗр схемӑпа пулса пырать. Вӑл схема — ӗлӗкхи начар та, хальхи — лайӑх. Калӑпӑр, «Пӗркенчӗк» калаври Марукӑн ӗлӗкхи пурнӑҫӗ хурлӑхлӑ пулнӑ, хальхи савӑнӑҫлӑ. Калаври нимӗн сыхӑнусӑр действисем хыҫҫӑн автор Марука сӑмах парать. Авторӑн «Хӗветле» ятлӑ калавӗнче те действисем ҫавӑн пекех. Амӑшӗ Хӗветлене хӑйӗн ӳтне сутнипе ҫеҫ тӑрантарса пурӑннӑ. Амӑшӗн ӳтне сутӑн илекен течук 15 ҫулхи Хӗветлене те пусмӑрлама тытӑннӑ, тет. Халӗ Хӗветле аван, шӑнкӑрчӑ вӗлли пек капӑр килҫуртра пурӑнать, тесе вывод тӑвать автор. Ку «калава» вуласан пӗр шухӑш та, пӗр действи те тупаймастӑн унта. Тӗрӗссипе, Логиновӑн ытти калавӗсем те пӳрнерен ӗмсе кӑларнӑ ҫавнашкал фактсемпе тулса тӑраҫҫӗ.

Ҫамрӑк авторсене пӑхса ҫитӗнтересси —районри хаҫатсен хисеплӗ ӗҫӗ. Ку ӗҫе ҫӳлте асӑннӑ статья авторӗ пек ҫӑмӑлттайла мар, литературӑн тӗп тӗллевӗсене нимӗн ӑнланман ҫынсем урлӑ мар, чи малтанах шкулсенчи пултаруллӑ педагогсемпе тата литература кружокӗсемпе таччӑн сыхӑну тытни урлӑ туса пымалла. Ҫапла тунӑ пулсан пирӗн ҫамрӑк Логинов та хӑйӗн ҫавтери начар калавӗсене пичете пама вӑтанса тӑнӑ пулӗччӗ, ҫапла тунӑ пулсан унӑн «творчестви» ҫинчен ҫырнӑ статья та пичетленсе тухса, вулакансен шухӑшне пӑтраштарман пулӗччӗ.

Хула бюджечӗ

Ҫӗмӗрле—республикӑри ҫамрӑк хула. Ҫулсеренех ӳссе пыракан ҫӗнӗ ҫуртйӗрсем, шкулсем тата ытти культурӑллӑ учрежденисем хула урамӗсене илемлетеҫҫӗ. 1937 ҫулта хулара пӗтӗмпе 3 шкул пулнӑ, вӗсенче 2.545 ача вӗреннӗ. Халӗ кунта 4 шкул, 3020 ача вӗренет. Кунсӑр пуҫне ФЗО тата ФЗУ шкулӗсем, каҫхине вӗренмелли вӑтам шкул, клубсем, больницӑсем, поликлиникӑсем пур.

Ҫӗмӗрлере предприятисем те нумай: древкомбинат, промкомбинат, пищекомбинат, «Большевик», «Труженик», катка-пичке тӑвакан заводсем, промысла артелӗсем.

Ҫак кунсенче ӗҫҫынни депутачӗсен Ҫӗмӗрле хула совечӗн сессийӗ пулса иртрӗ. Сесси хула совечӗн 1940 ҫулти бюджетне пурнӑҫланине пӑхса тухса, 1941 ҫулти бюджета ҫирӗплетрӗ. 1940 ҫулта 4 хутлӑ чул ҫурт—шкул туса лартнӑ, унта 33 класс, пурте таса та ҫутӑ, ҫак классенче 1180 ача вӗренет.

Хула урамӗсене йӗркелес, халӑх сывлӑхне сыхлас, вӗрентес, ачасен сачӗсемпе яслисен ӗҫне лайӑхлатас тӗлӗшпе темиҫе вуншар пин тенкӗ расходланӑ. Пӗтӗмпе илсен, 1940 ҫулта хула бюджечӗ тӑрӑх 1629,3 пин тенкӗ расходланӑ.

Иртнӗ ҫулти бюджета доход енӗпе 214 пин тенкӗ ирттерсе тултарнӑ. Кӑҫал хула бюджечӗ татах пысӑк. Сесси 1941 ҫулта бюджета доход енӗпе 1705,9 пин тенкӗлӗх, расход енӗпе 1680,7 пин тенкӗлӗх ҫирӗплетрӗ. 1937 ҫултипе танлаштарсан, кӑҫалхи бюджет икӗ хут ытла пысӑк.

Юлашки ҫулсенче хула урамӗсене илемлетес тӗлӗшпе тата коммуналлӑ хуҫалӑх енӗпе чылай ӗҫсем тунӑ. Иртнӗ ҫулта кӑна темиҫе ҫӗр погоннӑй метр чул т. ыт. япаласем сарса ҫул хывнӑ, кӗперсене, тротуарсене, ҫуртйӗрсене юсанӑ, йывӑҫсем лартнӑ. Иртнӗ ҫултах культурӑпа кану сачӗ тума пуҫланӑ.

Кӑҫал коммунальнӑй отдел енӗпе пӗтӗмпе 234,8 пин тенкӗ расходлама пӑхнӑ. Ҫӗнӗ ҫулсем тумалла, йывӑҫсем лартмалла, ҫуртсене, мунчана юсамалла. Ҫамрӑк хула пур енчен те культурӑллӑ, илемлӗ те таса пулмалла.

Бюджета ӑнӑҫлӑн пурнӑҫласси предприятисем хӑйсене панӑ плана йӗркеллӗн тултарса пынинчен, вӗсем тухӑҫлӑн ӗҫлесе, продукцин хӑйне ларакан хакне йӳнетсе пынинчен чылай килет. Апла пулсан, предприяти руководителӗсемпе хозяйственниксен бюджета пурнӑҫлассишӗн вӑйя хурса ӗҫлемелле.

Фактсем ҫакна кӑтартса параҫҫӗ: уйрӑм учрежденисемпе организацисен руководителӗсем финанспа бюджет дисциплинине ҫирӗппӗн пӑхӑнса пымаҫҫӗ. Ҫутӗҫ пайӗ, коммунальнӑй отдел т. ыт. те хӑйсене панӑ укҫа-тенкӗне бюджетпа палӑртнӑ ӗҫе тунӑ ҫӗре мар, урӑх ҫӗре янӑ. Хӑшпӗр ҫӗрте законсӑрах ӗҫукҫисем хушса тӳлеҫҫӗ, ытлашши расходлаҫҫӗ. Комбинатра вутӑ турттаракансене ҫирӗплетнӗ ставкӑпа пӗр лавшӑн 11 тенкӗ тӳлес вырӑнне, 20—25 тенкӗ тӳлеҫҫӗ.

Нумаях та пулмасть машинно-тракторнӑй станцине тӗрӗслесе тухнӑ. Унта государство пурлӑхӗсене тирпейлӗ тыткаламаҫҫӗ, горючине япӑх вырӑнта тытса усраҫҫӗ. Ахальтен мар ӗнтӗ МТС бюджетран ирттерсе 130 пин тенкӗ расходланӑ.

Хула бюджечӗ пысӑк. Ӑна пурнӑҫа кӗртес пулать, уншӑн ҫине тӑрса ӗҫлемелле.

Ҫӗмӗрле. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**).

Осоавиахимовецсен ҫуллахи вӗренӗвӗ

Осоавиахимӑн пуҫламӗш организацийӗсем хӑйсен членӗсене, колхозниксене, рабочисемпе служащисене ҫар ӗҫне вӗрентес тӗлӗшпе пысӑк ҫитӗнӳсем турӗҫ. Иртнӗ хӗлле уйрӑмах лайӑх ӗҫленине палӑртмалла. Хӗл вӑхӑтӗнче пулеметчиксем, стрелоксем, снайперсем т. ыт. нумай вӗрентсе хатӗрленӗ. Занятисене ҫапӑҫури условисемпе сыхӑнтарса ирттернӗ. Осоавиахим членӗсене ҫарти йывӑрлӑхсене ҫӗнсе илме хӑнӑхтарса пынӑ.

Финляндире пулса иртнӗ ҫапӑҫусем йӗлтӗрпе лайӑх ҫӳреме пӗлекен боецсем хатӗрлеме кирли ҫинчен уҫҫӑнах кӑтартса пачӗҫ. Осоавиахимовецсене ҫар ӗҫне вӗрентнӗ чухне ҫакна хисепе илсе ӗҫленӗ. Иртнӗ хӗлле йӗлтӗрлӗ походсем, ӑмӑртусем нумай туса ирттернӗ. Вӑл походсемпе ӑмӑртусем осоавиахимовецсем йӗлтӗрпе тӳрем вырӑнсенче ҫеҫ мар, сырма-ҫатрасем, сӑртсем ҫинче те аван ҫӳреме вӗренсе ҫитнине кӑтартса пачӗҫ. Йӗлтӗрпе ҫӳреме 35 сехетлӗ программӑпа Осоавиахим членӗсене 17.640 ҫынна вӗрентсе кӑларнӑ. Вӗсем ҫав программӑна пысӑк ҫитӗнӳсемпе вӗҫленӗ.

Иртнӗ хӗлле осоавиахимовецсен Пӗтӗм Союзри йӗлтӗрлӗ ӑмӑртӑвӗсем пулса иртрӗҫ. Вӑл ӑмӑртӑва пирӗн республикӑра 22364 ҫын хутшӑннӑ. Вӗсем ӑмӑрту вӑхӑтӗнче гранатӑсем ывӑтма, ҫапӑҫура тӗл пулакан йывӑрлӑхсене ҫӗнсе илме, йӗлтӗрпе похода кайма хӑнӑхрӗҫ. Осоавиахим членӗсем пурӗ 12.659 ҫын ГТО значокӗн йӗлтӗр нормисене панӑ.

Хӗл вӑхӑтӗнче тунӑ ҫитӗнӳсем ҫар ӗҫне вӗрентес ӗҫӗн пуҫламӗшӗ кӑна пулса тӑраҫҫӗ. Осоавиахимӑн пуҫламӗш организацийӗсен йӗлтӗрлӗ-командӑллӑ ӑмӑртусенче пухнӑ ӗҫ опытне ҫуллахи вӑхӑтра анлӑн сарса пымалла. Ҫуллахи вӑхӑт вӗренӳ ӗҫне ҫапӑҫури йывӑр условисемпе сыхӑнтарса пыма май парать. Осоавиахимовецсем вӑрҫӑра мӗн кирлӗ тата вӑрҫӑра мӗн тӑваҫҫӗ—ҫавӑн пек вӗренме тӑрӑшнине пӗрмаях ҫирӗплетсе пымалла. Походсенче тата вӗренӳсенче пулса ҫапӑҫури йывӑрлӑхсене вӗренни вӑрҫӑ вӑхӑтӗнче вӗсене ҫӑмӑлах тӳссе ирттерме пулӑшать. Ҫавӑнпа кирек мӗнле йывӑрлӑха та ҫӑмӑллӑн тата хӑвӑрт ҫӗнсе илме вӗренмелле, сывлӑха ҫирӗплетсе пымалла.

Кашни осоавиахимовецӑн отличнӑй физкультурник пулас пулать. ГТО комплексӗн хӗллехи нормисене панӑ членсен ҫуллахи нормӑсене пама халех хатӗрленмелле. Ҫар ӗҫне вӗренекен осоавиахимовецсен ГТО иккӗмӗш сыпӑклӑ значокӗн нормисене памалла.

Осоавиахимовецсен физкультурӑн военизированнӑй упражненийӗсене уйрӑмах тӗплӗн вӗренмелле. Вӑл упражненисенчен штурмовой полосасем витӗр тухма вӗренесси пӗрремӗш вырӑнта тӑрать. Вӑл полосасене боецӑн хӑйӗнпе кӗрле пулма тивӗҫлӗ снаряженисемпе тата винтовкӑпа ҫӗнсе илме вӗренес пулать. Ҫав снаряженисене тӑхӑнса граната ывӑтма, хӳмесем, картасем тата канавсем урлӑ сиксе каҫма лайӑх пӗлмелле. Ҫавӑн пекех ал вӗҫҫӗн ҫапӑҫма вӗренесси те паллӑ вырӑн йышӑнса тӑрать.

Ҫапӑҫусенче кашни утӑмрах тӑшман туса хунӑ тӗрлӗ чӑрмавсене тӗл пулма пулать. Ҫавӑнпа вӑл чӑрмавсене ҫӗнсе илме вӗренни кирлӗ. Снаряженисем тӑхӑнса шывсем урлӑ каҫма вӗренмелле.

Осоавиахимовецсене ҫар ӗҫне вӗрентме ҫуллахи лагерьсем туса ирттерни паллӑ вырӑнта тӑрать. Пирӗн республикӑри Осоавиахимӑн районсенчи тата пуҫламӗш организацийӗсем нумайӗшӗ ҫакӑн пек тӗрӗс ҫул ҫине тӑчӗҫ. Октябрьски, Ишлей, Чкаловски, Хӗрлӗ Чутай районӗсенчи тата «Молния» колхозри (Йӗпреҫ р.) организацисем ҫар ӗҫне уйра вӗренме лагерьсем ирттерме палӑртнӑ. Лагерьсенче пӑшал пеме тата тактикӑна вӗренессине тӗп вырӑна хунӑ.

Лагерьсене ирттерме палаткӑсем т. ыт. инвентарьсем тупса парассине кӗтсе лармалла мар. Осоавиахимовецсене ҫуллахи лагерьсенче ҫапӑҫури йывӑр условисенче пурӑнма вӗрентмелле. Уйра землянкӑсем, вӑрмансенче шалашсем туса пурӑнмалла. Штурмовой полосасем тума тата строительство материалӗсем кӗтни тӗрӗс мар. Инженерлӑ ӗҫсене тума вӗренме уйӑрнӑ вӑхӑтпа усӑ курса окопсем, пралукран т. ыт. япаласенчен чӑрмавсем тумалла.

Занятисем ирттермелли вырӑнта пӑшал пеме, окопсем чавма, хими ӗҫне вӗренме городоксем пулмалла. Вӗсене пӗр-пӗрин ҫывӑхӗнчех туни кирлӗ. Городоксен хушши аякра пулсан, вӑхӑт усӑсӑр сая каять. Вӗренӳ хатӗрӗсене: чучелӑсене, йывӑҫ винтовкӑсене т. ыт. осоавиахимовецсен хӑйсенех тумалла. Ал вӗҫҫӗн ҫапӑҫма вӗренмелли винтовкӑсен вӗҫне шӗвӗр тума юрамасть. Вӗренӳ хатӗрӗсене вырӑнтах тума пулать. Осоавиахим организацийӗсен ҫакна хисепе илсе ӗҫлемелле.

Осоавиахим членӗсене ҫуллахи вӑхӑтра пур енчен те лайӑх вӗрентсе хатӗрлемелле. Стройра ҫӳреме, топографи ӗҫне т. ыт. дисциплинӑсене те вӗрентмелле. Вӑл занятисене пӑшалтан тӗл пеме, тактикӑна вӗрентнипе таччӑн сыхӑнтарса пымалла. Осоавиахимовец-снайперсен, пулеметчиксен, Ворошиловла стрелоксен тактикӑллӑ задачӑсене тӗплӗн пӗлмелле. Уйрӑмах ҫапӑҫу вӑхӑтӗнче перебежкӑсем туса малалла кайма, окопсем чавма, сӑнама, пӗр япаларан теприн патне ҫитиччен миҫе метр пулнине куҫпа чухласа виҫме, маскировка тума тӗплӗн вӗренмелле.

Вӗренӳ подразделенийӗсенчи боецсене тактикӑна вӗрентес тӗлӗшпе, Осоавиахимӑн Чӑваш АССР Центральнӑй Совечӗ, июнь уйӑхӗнче районсенче тактикӑллӑ вӗренӳсем туса ирттерме йышӑннӑ. Вӑл вӗренӳсем «противодействие воздушному десанту противника» ятлӑ темӑпа кашни районрах пулса иртмелле. Ҫак вӗренӳсем хыҫҫӑн осоавиахимовецсен республикӑри пысӑк маневрӗсем пулаҫҫӗ. Пуҫламӗш организацисен ҫав маневрсенче малти вырӑна тухассишӗн кӗрешмелле.

Нумаях пулмасть Чантӑр ялсоветӗнчи осоавиахимовецсем (Ишлей районӗ) тактикӑллӑ вӗренӳ туса ирттерчӗҫ. Вӑл вӗренӳ «Парашют десанчӗсемпе кӗрешесси» темӑпа пулса иртрӗ. Осоавиахимовец колхозниксем тӑван ҫӗршыва сыхлама яланах хатӗр тӑнине, тактикӑна лайӑх вӗренсе ҫитнине кӑтартса пачӗҫ. Ҫав вӑхӑтрах акӑ ӗҫӗ те ӑнӑҫлӑн пынӑ. Чантӑрти осоавиахимовецсен паха пуҫарӑвне ытти районсенче те сарса пырас пулать.

Ҫуллахи вӑхӑтра осоавиахимовецсен отделени, взвод тата рота умне лартнӑ задачӑсене пурнӑҫлама вӗренмелле. Занятисене халиччен пӗлмен вырӑнсенче ирттермелле. Ялтан инҫете каясран хӑрамалла мар. Уйра, вӑрманта, шыв хӗрринче ҫӗр выртма вӗрентмелле.

Осоавиахимӑн пуҫламӗш организацийӗсем Октябрьти социализмлӑ революци XXIV ҫул тултарнӑ ятпа пыракан ӑмӑртӑва хутшӑнчӗҫ. Вӑл ӑмӑртӑва хутшӑнса оборона ӗҫне вӑйлатса пыраҫҫӗ. Шупашкарти кооптехникумри вӗренӳ отрячӗ уйрӑмах пысӑк ҫитӗнӳсем турӗ. Унти отрядра 173 ҫын ҫар ӗҫне вӗренеҫҫӗ. Икӗ команда Ворошиловла стрелокӑн пӗрремӗш сыпӑклӑ значокӗн нормисене панӑ. Юлашки вӑхӑтра иккӗмӗш сыпӑклӑ значок нормисене пама вӗренме тытӑннӑ.

Ҫавӑн пекех Комсомольски районри Сталин ячӗпе тӑракан колхозри вӗренӳ группинче те Ворошиловла стрелокӑн пӗрремӗш сыпӑклӑ значокӗн программине ӑнӑҫлӑн вӗҫленӗ. Занятисене ҫанталӑк начар пулнине пӑхмасӑр уйра ирттереҫҫӗ. Группа командирӗ Николаев юлташ тӑрӑшса ӗҫлет.

Октябрь революцийӗ XXIV ҫул тултарнӑ кун ячӗпе пыракан ӑмӑртӑва кашни пуҫламӗш организацин хутшӑнмалла. Ҫуллахи вӑхӑтпа туллин усӑ курас пулать. Оборона ӗҫне вӑйлатассишӗн ӑмӑртассине анлӑн сарса пымалла.

С. ПАВЛОВ.

Осоавиахимӑн Чӑваш АССР Центральнӑй Совечӗн председателӗ.

Германипе Англин тинĕс-çар вăйĕсем хушшинчи çапăçу

БЕРЛИН, майăн 24-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германин хĕçпăшаллă вăйĕсен верховнăй командованийĕ кăларнă пĕлтерӳре çапла каланă: Германи флочĕн Атлантика океанĕнче вице-адмирал Лютьенс ертсе пынипе кĕрешекен отрячĕ Исланди шывĕсем çинче Англи флочĕн пысăк карапĕсене тĕл пулнă. Германин «Бисмарк» ятлă линкорĕ англичансен линейнăй крейсерне пĕтерсе тĕкнă. Çак крейсер «Худ» ятлă линкор пулма пултарать. Противникăн тепĕр линкорĕн ирĕксĕрех çапăçуран тухса каймалла пулнă. Германин тинĕсри вăйĕсем хăйсен операцийĕсене малалла туса пынă, вĕсене асăнма тивĕçлĕ нимĕнле сиен те пулман.

ЛОНДОН, майăн 24-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви тинĕс министерстви кăларнă коммюникене парать. Коммюникере çапла каланă: паян ирхине ирех уçă тинĕсре Англин тинĕс-çар вăйĕсем Гренланди çыранĕсем патĕнче Германин тинĕс-çар вăйĕсене тĕл пулнă, вĕсем хушшинче «Бисмарк» ятлă линкор пулнă. Противник карапĕсене хирĕç Англи тинĕс-çар вăйĕсем атака пуçланă. Çапăçу вăхăтĕнче «Худ» ятлă линейнăй крейсерăн артиллери нӳхрепне снаряд пырса ӳкнĕ, унта взрыв пулнă. «Бисмарк» линкора сиен кӳнĕ. Противнике малалла хăваласа пыраççĕ. «Худ» линкорăн командин пысăк мар пайĕ кăна çăлăнса юлнă пулĕ, тесе шикленеççĕ.

* * *

Линейнăй крейсер «Худ» тĕнчери питех те пысăк çар карапĕ пулнă. Ăна 1916 çулта тума пуçланă, вăл 1920 çулта строя кĕнĕ, 1930 çулта ăна модернизациленĕ. Крейсер водоизмещенийĕ 42.100 тонна пулнă. Унăн вооруженийĕнче 381 миллиметр калибрлă 8 оруди, 140 миллиметр калибрлă 12 оруди, 102 миллиметрлă зенитнăй орудисем 4, 40 миллиметр калибрлă саккăршар стволлă зенитнăй орудисем икĕ оруди, 47 миллиметрлă икĕ оруди, зенитнăй пулеметсем 19 тата торпеднăй аппаратсем 6 пулнă. Крейсер хăвăртлăхĕ—32 узел. Ватерлини тăрăх хурса тухнă тĕп броня хулăмĕшĕ 305 миллиметр пулнă. Крейсер çинчи нӳхрепсен, хурансемпе машинăсен районĕнче минăсенчен сыхланма хулăм броня хупă пулнă. Механизмсен пĕтĕм мощноçĕ 161 пин лаша вăйĕ чухлĕ шутланнă. Крейсер 6.556 миля (тинĕс милипе) ишме пултарнă. «Худ» тăршшĕ 262,3 метр, сарлакăшĕ 32,1 метр пулнă. Линейнăй крейсер экипажĕ 1.341 çынтан тăнă.

«Бисмарк»—Германи линкорĕ—35 пин тоннăллă линкор. Унăн тăршшĕ 241 метр. Линкор вооруженийĕнче 380 миллиметр калибрлă 8 тупă тата 120 миллиметр калибрлă 12 тупă шутланать. Линкора 1939 çулта Гамбургра туса пĕтернĕ.

Майăн 24-мĕш. (ТАСС).

Греци королĕпе Греци правительстви Крит утравĕ çинчен тухса кайнă

ЛОНДОН, майăн 25-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви Каиртан çапла пĕлтерет: официальнăй йĕркепе панă пĕлтерӳ тăрăх, Греци королĕпе Греци правительстви паян Крит утравĕ çинчен Египета тухса кайнă.

Иккĕмĕш кварталта та малти вырăна тухассишĕн кĕрешмелле

Пирĕн республикăри çыхăну работникĕсем, хаçат-журналсем сарас тĕлĕшпе ĕçлекенсем Мордва республикинчи çыхăну работникĕсемпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Ăмăртса ĕçлесе хаçат-журналсем сарас плана икĕ республики те ирттерсе тултарнă. Пирĕн республика пĕрремĕш кварталти плана 108,8 процент, Мордва республики 100,3 процент тултарнă. Çапла вара Чăваш республикинчи çыхăну работникĕсем ăмăртура малти вырăна тухнă.

Хаçат-журналсем сарас ĕç республика тăрăх аван пырать пулин те, хăшпĕр районсем çителĕксĕр ĕçлеççĕ-ха. Пĕрремĕш кварталта вунă район хăйсен планĕсене пурнăçлайман. Шăхасан, Сĕнтĕр, Çĕмĕрле, Çĕрпӳ, Чкаловски, Шăмăршă, Красноармейски, Канаш, Сĕнтĕрвăрри, Октябрьски районсем начар ĕçлеççĕ. Вĕсем хаçат-журнал сарас ĕçре чăрмантарса пыраççĕ.

Районри çыхăну конторисен руководителĕсем нумайĕшĕ хаçат-журналсем сарас ĕçе тивĕçлипе ертсе пыраççĕ. Вĕсем укçа тенкĕ мĕн чухлĕ пуханнине яланах тĕрĕслесе тăраççĕ. Елчĕк, Элĕк, Вăрмар, Етĕрне районĕсем аван ĕçлеççĕ. Çак районсенче браксем те çук. Çавăн пекех укçа-тенкĕпе тĕрĕс усă кураççĕ, растратăсемпе вирлĕн кĕрешеççĕ.

Анчах хăшпĕр районсем тĕрĕс ĕçлеме вĕренсе çитмен-ха. Куславкка, Канаш, Çĕрпӳ районĕсенчи çыхăну конторисен начальникĕсем тата старший бухгалтерĕсем хаçат-журналсем сарас ĕçпе пачах интересленмеççĕ. Укçа-тенкĕне те тĕрĕслесе тăмаççĕ. Çакăнпа усă курса хăшпĕр работниксем растрата тунă, государство укçине çаратнă.

Çыхăну Халăх Комиссарначĕ кăларнă приказ тăрăх, учет ĕçне тĕрĕс организацилессишĕн çыхăну конторисен начальникĕсемпе старший бухгалтерсем ответлă пулаççĕ. Вĕсен хаçат-журнал сарас, вĕсене подписчиксене салатса парас ĕçе яланах тĕрĕслесе тăмалла. Мĕн чухлĕ укçа пырса кĕнине кашни кун тĕрĕслемелле. Кассăна та вĕсенех йышăнмалла. Çак приказа тĕрĕс пурнăçласа пыни укçа-тенкĕне салатса ярасран сыхлама пулăшать. Çыхăну конторисен вăл приказа тĕплĕн пурнăçа кĕртсе пымалла.

Хаçат-журнал сарас ĕçре браксем те палăраççĕ. Çĕрпӳ районĕ заказсене вăхăтра тăратмасть. Шăхасан районĕнче те йĕркеллĕ ĕçлемеççĕ. Унта заказсене арпаштарса пĕтернĕ. Хăшпĕр районсенче хаçатсене подписчиксене вăхăтра салатса памаççĕ. Кăçал майăн 8-мĕшчен хаçатсене пĕрмаях кая юлса салатнă.

Çыхăну работникĕсем юлашки вăхăтра график тăрăх ĕçлеме тытăнчĕç. Сакăн пек ĕçлени ĕçри çитменлĕхсене пĕтерме пулăшать. Шупашкар хулинчи подписчиксем хаçат-журналсене кашни кунах ирхине 10 сехетчен илсе тăма пуçларĕç. Районсенчи çыхăну конторисем нумайĕшĕ республикăри хаçатсене пĕрремĕшпе иккĕмĕш кунĕнче илеççĕ. Первомайскипе Шăмăршă районĕсем кăна виççĕмĕш кун илеççĕ. Çак районсем те хаçатсене иккĕмĕш кунах илме пултараççĕ. Çыхăну конторисен начальникĕсен почтăна йĕркеллĕ çӳретмелле тăвас пулать. Çыхăну Управленийĕн те çав районсене почтăна вăхăтра çитерме пулăшмалла.

Пĕрремĕш кварталта тунă çитĕнӳсемпе лăпланса ларма нимĕнле сăлтав та çук. Çыхăну работникĕсен татах та лайăхрах ĕçлемелле. Ĕçри çитменлĕхсене çитес кунсенчех пĕтĕмпех пĕтермелле. Социализмлă ăмăрту ĕçне анлăн сарса пымалла. Çыхăну работникĕсен Мордва республикипе ăмăртса иккĕмĕш кварталта та малти вырăна тухма условисем пур.

Е. ОСИПОВ.

Çыхăну работникĕсен тимсĕрлĕхĕ

ЭЛĔК, майăн 26-мĕш. **(Телефонпа хамăр корр.).** Шупашкарта тухакан хаçатсем Калинински тата Элĕк районĕсенчи подписчиксем патне иккĕмĕш кунĕнче çитмелле. Çапла пулсан та вĕсене кунти подписчиксем 4—5 кунтан аран-аран алла илеççĕ. Вăл акă мĕнрен килет: Шупашкарта тухакан хаçатсем — «Красная Чувашия», «Чăваш Коммуни» т. ыт. çав кунах каçхи поездпа Вăрнарти почта уйрăмне çитсе выртаççĕ. Вăрнарти почта уйрăмĕнче ĕçлекенсем «хаçатсем вĕсем питех васкавлă мар» тесе, Калининопа Вăрнар хушшинче куллен çӳрекен почтăпа ямасăр хаçатсене почта конторинчех пухса усраççĕ. Халĕ унта «Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсен майăн 23, 24 тата 25-мĕшĕнче тухнă номерĕсем пухăнса выртнă. Вăл номерсем паян та (майăн 26-мĕшĕнче) Вăрнар почта уйрăмĕнех выртса юлнă, подписчиксем патне ыран тин тухса кайма пултараççĕ. Çапла вара, майăн 23-мĕшĕнче тухнă хаçатсем вулакансем патне майăн 29-мĕшĕнче тин (6 кунтан!) çитеççĕ.

Çакăн пек преступленилле ĕç çинче Вăрнар почта уйрăмĕн тата республикăри çыхăну управленийĕн начальникĕсем килĕштерсе пăхаççĕ. «Хаçатсем вĕсем питех васкавлă мар», теççĕ вĕсем.

И. МОСЕЕВ.

ФУТБОЛ

Хулари малти вырăна тухас енĕпе ăмăрту ирттереççĕ

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен хула Комитечĕ июнĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа Шупашкар хулинче футболпа малти вырăна тухас енĕпе ăмăрту ирттерме тытăнать.

Футболистсен ăмăртăвĕ икĕ группа тăрăх пулса иртет. Пĕрремĕш группăна спорт обществисен хулари командисем, «Спартак» тата «Динамо» обществисенчен икшер команда, «Учитель» тата «Медик» обществисенчен пĕрер командăсем кĕреççĕ. Иккĕмĕш группăра физкультурăн вырăнти коллективĕсенчи командăсем выляççĕ.

Ăмăртăва хутшăннă командăсем пĕрпĕринпе кашниех пĕрер хутчен выляççĕ. Мĕнле вырăн йышăннине кашни группа тăрăх уйрăмăн хаклаççĕ. Ăмăрту «Медик» обществин стадионĕнче пулса иртет.

Г. ИВАНОВ.

СУД

Жуликсен шайкки

Чăваш АССР «Заготсено» конторин управляющийĕ пулса ĕçленĕ П. С. Сисикин хăйĕн служба вырăнĕпе усă курса, нумай киревсĕрлĕхсем тунă, ултавлă майсемпе государство укçине салатнă тата ыт. Хăйпе пĕрле çак вăрă-хурахла ĕçе вăл унпа çывăх тăракан çынсене те явăçтарнă; вĕсем ăна пулăшнă.

1940 çулта «Заготсено» транспорчĕ валли «Заготзерно» урлă наряд тăрăх 4 тонна сĕлĕ илмелле пулнă. Анчах, çак сĕлле илсе, ăна кирлĕ пек расходлас вырăнне, Сисикин Шупашкар çывăхĕнчи «Крестьянин» лесозаводăн директорне М. В. Берендеева «Заготсено» ячĕпе сĕлĕ илме доверенность парса сĕлле сутма хушнă.

«Красный флот» колхоз (Шупашкар р.) председателĕпе А. Ф. Володинпа тата çак колхозри завхозпа В. Д. Федоровпа калаçса татăлса, Берендеев вĕсене 3 тонна сĕлĕ сутнă. Çавăншăн вĕсем ăна 3.800 тенкĕ панă. Берендеев çав укçаран 2.000 тенкине Сисикина панă, ытти 1.800 тенкине хăйне валли илнĕ.

Хăйсем енчен Володинпа Федоров та çав сĕлĕрен усă курма шутланă. Колхозниксене улталаса, вĕсем çав сĕлле базар хакĕпе илнĕ тесе 9.435 тенкĕлĕх темиçе суя счет туса хунă. Çакăн пек суя счетсем тунипе, Володинпа Федоров хăйсен кăсъине 3.805 тенкĕ государство укçине чиксе, хăйсем хушшинче валеçнĕ. Кунсăр пуçне тата Володин Берендеева 702 тенкĕлĕх суя счет çырса панă; çав суя счет тăрăх Берендеев лесозаводран вăл укçана хăйне валли илнĕ.

Фуражнăй сĕлĕ фондне çакăн пек сутса пĕтерсен, «Заготсено» транспорчĕ валли кирлĕ сĕлле Сисикин урăх организацисенчен (Милютинри мехлесопункт, Чебторг) утăпа улăштарса илнĕ. Сисикин государство утине Пĕтĕм Союзри «Заготсено» конторă ирĕк памасăрах унта-кунта нумай салатса пĕтернĕ. Çапла, çавăн пек майсемпе вăл пурĕ 124 тонна утă салатнă. Чебторга нарядсăр панă икĕ тонна утăшăн Чебторгăн транспортнăй конторин начальникĕ В. А. Бодров Сисикина пĕр урапа, 600 килограмм çĕрулми, 200 штука кирпĕч тата ыт. панă. Çакăн пек айăпа пытарас та укçа илес тесе, Бодров суя счет туса 1310 тенкĕ укçа илсе хăйне валли чикнĕ.

«Заготсено» конторин бухгалтерĕ А. В. Титов та хăйĕн ĕçĕсем çине çиелтен пăхнă пулнă. Конторăн дебиторла тата кредиторла задолженноçсем нумай пулнă пулин те, Титов вĕсене пĕтерме тăрăшман. Хăшпĕр работниксем ытлашши ĕçукçи илнине килĕшнĕ, вăл хăй те ытлашши ĕçукçи илсе тăнă.

Приемщик пулса ĕçленĕ С. Я. Митянев государство утине официальнăй документсемсĕр тиеттерсе янă. Вăл Сисикин сăмахпа мĕн каланине, — тĕрĕс-и, суя-и, — пурне те итленĕ, ăна шаннă.

Çак мĕнпур киревсĕрлĕхсем: нарядпа илнĕ сĕлле базар хакĕпе сутса укçана хăйсем хушшинче уйăрни, государство утине тĕлсĕр салатни, государствăна улталаса ăна çаратни тата ыт. — Сисикин ертсе пынипе пулнă, вăл — çак ĕçсене пуçарса пыраканĕ.

Чăваш АССР Верховнăй Сучĕн уголовнăй ĕçсене пăхакан коллегийĕ (суд председателĕ Уськин, заседательсем Матросовпа Пегаева; государство енчен айăплаканĕ — республикăри прокурор помощникĕ Емельянов, адвокатсем — Петров, Хримли, Васькова) ку ĕçе майăн 20-мĕшĕнче пуçласа пилĕк кун хушши пăхса, Сисикин таврашĕнчи çынсен айăпĕсене пĕтĕмпех уçса палăртрĕ.

Суд — П. С. Сисикина 10 çула хупмалла тата наказани хыççăн 5 çул хушши суйлав прависĕр хăвармалла; М. В. Берендеева — 8 çула хупмалла тата 5 çула суйлав прависĕр хăвармалла; А. Ф. Володина, В. Д. Федорова тата В. А. Бодрова — кашнине 6-шар çула хупмалла тата 3-шер çула суйлав прависĕр хăвармалла; А. В. Титова — çулталăк çурă хупмалла тата С. Я. Мителева — халĕ ирĕке кăларса 1 çул хушши юсанмалла ĕçлеттермелле приговор йышăнчĕ.

Кунсăр пуçне суд Сисикинран, Берендеевран, Володинран тата Федоровран «Красный флот» колхоз валли 7.605 тенкĕ, Берендеевран «Крестьянин» лесозавод валли 702 тенкĕ, Бодровран — Чебторгăн транспортнăй контори валли 1.310 тенкĕ шыраса илмелле турĕ.

Свидетель пулнă В. Парамонов («Красный флот» колхозри счетовод) Володинпа тата Федоровпа пĕрле хăй те 5 суя счет тунăшăн, ун пирки уйрăм ĕç пуçарма хушрĕ.

И. ЕФРЕМОВ.

—O—

Пысăк пулă тытнă

Тăвай районĕнчи «Большевика колхозшăн» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, çак кунсенче Киччĕри «Майăн 1-мĕш» колхозри П. Волковпа П. Никитин колхозниксем Кĕтнĕ шывĕнче питĕ пысăк пулă — çуйăн тытнă. Унăн тăршшĕ 2 метр та 8 сантиметр, йывăрăшĕ 41 килограмм пулнă.

Чăвашсен ташăпа юрă ансамблĕн концерчĕсем

ÇЕРПӲ. **(Хамăр корр.).** Çак кунсенче кунта чăвашсен ташăпа юрă ансамблĕ килсе кайрĕ. Ансамбль районри соцкультура çуртĕнче, педучилищĕра тата Кăшаркассинчи «Пионер» колхозпа Туçири «Цивильстрой» колхозсенче концертсем пачĕ.

Ансамбль панă концертсене пур çĕрте те интересленсе курнă.

* * *

Чăвашсен юрăпа ташă ансамблĕ майăн 25—26 мĕш кунĕсенче Канаш хулинче концерт пачĕ.

Концерта пынă халăх пит те кăмăллă пулчĕ. Хăшпĕр юрăсемпе ташăсене икшер хут юрлаттарчĕç тата ташлаттарчĕç.

Ансамбле гастрольре художествăллă руководитель С. А. Казачков юлташ ертсе пырать.

Н. ИМЕНОВ.

Пулă кӳлли тăваççĕ

ЕТĔРНЕ. «Хĕрлĕ сухаç» колхозра çак кунсенче кӳлĕ тума тытăнчĕç. Вăл кӳлĕре пулă ĕрчетме хатĕрленеççĕ.

М. ПАЗЛОВ.

Лекци

Паян, майăн 28-мĕшĕнче, ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче ВКП(б) историйĕ çинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Работа товарища Сталина «Марксизм и национальный вопрос»** темăпа тӳлевлĕ лекци пулать. Лектор — **Орленко** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

МАРИИНСКО-ПОСАДСКИЙ ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИЙ ТЕХНИКУМ

об'являет осенний прием студентов на 1941—42 учебный год.

ТЕХНИКУМ ГОТОВИТ: 1) техников-технологов по механизации лесозаготовок и 2) техников-лесохозяйственников.

Срок обучения три года.

К приему в техникум допускаются лица обоего пола в возрасте от 15 до 35 лет.

Все поступающие подвергаются испытаниям по Конституции СССР, русскому языку и литературе, математике и физике в об'еме 7-летки.

Окончившие НСШ по основным предметам на „отлично“ принимаются в техникум без приемных испытаний.

К заявлению необходимо приложить следующие документы в подлинниках: 1) о рождении, 2) об образовании, 3) о состоянии здоровья и прививке оспы, 4) заверенную автобиографию, 5) три фотокарточки, 6) почтовых марок на 60 коп.

Прием заявлений производится с 15 мая по 15 августа. Приемные испытания с 15 по 25 августа. Начало занятий с 1 сентября.

Явившиеся на испытания должны обязательно пред'являть паспорт или выписку из паспорта, без которого в приеме будет отказано.

Студенты обеспечиваются общежитием, постельными принадлежностями и питанием в студенческой столовой.

Техникум имеет: учебно-опытную лесную дачу, автомашины, электростанцию, тракторы, вполне оборудованные кабинеты, свою звуковую кино-установку, радиоузел и т. д.

АДРЕС: г. Мариинский Посад, ЧАССР, Набережная улица по реке Волге, № 12.

2—1 ДИРЕКЦИЯ.

ЧУВАШСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ И УЧИТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ

ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ СТУДЕНТОВ НА 1941—42 УЧЕБНЫЙ ГОД.

Педагогический институт готовит преподавателей полной средней школы, учительский институт—преподавателей неполной средней школы по специальностям: история, чувашский и русский язык и литература, физика и математика и естествознание.

Срок обучения в пединституте 4 года, в учительском институте 2 года.

Прием заявлений с 20 июня по 1 августа. В заявлении должна быть УКАЗАНА ИЗБИРАЕМАЯ СПЕЦИАЛЬНОСТЬ И ПРИЛОЖЕНЫ: а) автобиография, б) документ об окончании средней школы (в подлиннике), в) три фотокарточки (снимок без головного убора размером 3×4 см.), г) справка об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных), д) паспорт пред'является при личной явке.

Приемные экзамены с 1 по 20 августа по следующим предметам: 1) русский язык и литература (устно и письменно) для всех специальностей, 2) история народов СССР для поступающих на истфак и литфак, 3) география для поступающих на истфак, литфак и естфак учительского института, 4) чувашский язык и литература (устно и письменно) для поступающих на чувашское отделение литфака, 5) иностранный язык для поступающих на литфак пединститута, 6) математика (устно и письменно) для поступающих на физмат, 7) физика для поступающих на физмат и естфак пединститута, 8) химия для поступающих на естфак и физмат пединститута.

Отличники средней школы принимаются без приемных экзаменов. Отличники средней школы и выдержавшие приемные экзамены ²/₃ на „отлично“, а остальные на „хорошо“, зачисляются с 1 сентября на госстипендию.

Принятые в институт обеспечиваются общежитием.

ЗАЯВЛЕНИЯ НАПРАВЛЯТЬ: гор. Чебоксары, ул. Карла Маркса, дом № 84, Чувашпединститут, приемная комиссия.

3—2 ДИРЕКЦИЯ ЧУВАШПЕДИНСТИТУТА.

ЧУВАШСКАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ ШКОЛА

об'являет прием слушателей на 1941—42 учебный год.

ЮРИДИЧЕСКАЯ ШКОЛА ГОТОВИТ КАДРЫ РАБОТНИКОВ ДЛЯ ОРГАНОВ СУДА, ПРОКУРАТУРЫ, НОТАРИАТА И АДВОКАТУРЫ.

СРОК ОБУЧЕНИЯ 2 ГОДА.

В школу принимаются граждане обоего пола в возрасте от 18 до 40 лет имеющие образовательную подготовку в об'еме семи классов средней школы и не менее двух лет стажа работы в партийных, советских, комсомольских и профессиональных организациях.

Прием заявлений о поступлении в юридическую школу производится с 1 июня по 1 августа. Приемные испытания будут проходить с 1 по 20 августа по Конституции СССР, истории народов СССР, русскому языку.

Заявления подаются на имя директора юридической школы по адресу: г. Чебоксары, ЧАССР, улица Калинина, д. № 36, телефон 6-88. К заявлению должны быть приложены следующие документы:

а) автобиография (подробная).
б) документ об образовании (в подлиннике),
в) справка об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных),
г) справка о состоянии здоровья,
д) характеристика от партийных, советских и общественных организаций,
е) три фотокарточки (снимки без головных уборов) с собственноручной подписью и заверенные государственным учреждением.

Все расходы, связанные с проездом на приемные испытания, относятся на счет поступающих. На время приемных испытаний школа предоставляет бесплатное общежитие.

На стипендию зачисляются слушатели, получившие на приемных испытаниях по двум предметам „отлично“ и по одному не ниже „хорошо“, а также окончившие десятилетку, рабфак или среднюю школы взрослых в 1941 году на „отлично“. Зачисленные в школу обеспечиваются общежитием.

ДИРЕКЦИЯ.

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра иртнĕ икĕ кун хушшинче ытларах пысăк событи Исланди шывĕсем çинчи çапăçу пулнă. Германи тинĕс-çар флочĕн соединенийĕ, тенĕ Германи командованийĕн сводкинче, Исланди шывĕсем çинче Англи тинĕс-çар вăйĕсене хирĕç çапăçнă. Хаяр çапăçу хыççăн Германин «Бисмарк» ятлă линкорĕ Англин «Худ» ятлă линейнăй крейсерне путарнă. Англин «Кинг Джордж У» йышши тепĕр карапне сиен кӳнĕ, çакăн хыççăн вăл çапăçуран тухса кайнă. Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Атлантика океанĕн çурçĕр пайĕнче Англин тинĕс-çар вăйĕсем Германин тинĕс-çар карапĕсене хăвалса пыраççĕ, вĕсемпе çапăçу пуçлама тăрăшаççĕ. Исланди шывĕсем çинчи çапăçусенче, тенĕ пĕлтерӳре, сахалтан та Германин пĕр карапне торпедăпа персе лектернĕ.

Майăн 24-мĕшĕнче кăнтăрла тата ыран майăн 25-мĕш тенĕ чух çĕрле, тенĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи самолечĕсем Англин кăнтăр тата кăнтăр-хĕвелтухăç çыранĕнче вырнаçса тăракан завочĕсем, портсен сооруженийĕсем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Майăн 25-мĕшĕнче Германи истребителĕсем Кăнтăр Англи çыранĕ çине пырса тапăннă.

Майăн 24-мĕшпе 25-мĕшĕнче Германи авиацийĕн ĕçĕсем пысăках пулман.

* * *

Вăтаçĕр тинĕсĕнче Германипе Италин хĕçпăшаллă вăйĕсем пуринчен ытларах Крит утравне хирĕç çапăçнă. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, утравăн хĕвеланăç пайне Германи войскисем туртса илнĕ. Унта халĕ те хаяр çапăçусем пыраççĕ. Çапăçусене вăрçă вăрçакан енсен авиацийĕ активлăн хутшăнать. Рейтер агентствин корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, чи пысăк çапăçусем Малеми районĕнче сарăлса пыраççĕ. Çак районра союзниксен войскисем артиллерипе пулеметсем пулăшнипе аэродрома хирĕç наступлени тăваççĕ. Нимĕçсем хăйсем йышăнса тăракан позицисене алăран вĕçертес мар, аэродрома англичансен аллине парас мар тесе тăрăшаççĕ. Кания патĕнчен хĕвеланăç енче Англи чаçĕсем тăракан вырăна пырса кĕнĕ. Германири информаци бюровĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германи парашютисчĕсем утрав çине ана-ана юлаççĕ. Англи командованийĕн сводкинче çапла каланă: Гераклионпа Ретимни районĕнче анса юлнă нимĕçсен чаçĕсене пĕтерсе тăкнă. Германи войскисен анса юлнă ытти хăшпĕр чаçĕсене те пĕтерсе тăкнă. Рейтер агентствин Каирти корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Крит утравĕ çинчи пĕтĕмĕшле лару-тăру кăштах лайăхланнă, мĕншĕн тесен нимĕçсене Гераклионпа Ретимнирен хĕссе кăларни Англи командованине çар чаçĕсемпе Малемине хирĕç пыракан операцисенче усă курма май парать. Малемири лару-тăру çав-çавах йывăр-ха.

«Таймс» хаçатăн çар обозревателĕ Крит утравĕ çинчи вăрçă ĕçĕсем пирки çапла çырать: авиаци енчен пулăшу çукки англичансемшĕн тĕп хăрушлăх пулса тăрать. Çакă вăл Крит гарнизонĕн оборона валли зенитнăй артиллери кăна пуррине çеç пĕлтермест, çакă вăл утрав çине подкреплениесем тата çар снаряженийĕсем илсе пырас ĕçе те йывăрлатать. Çак обстоятельство çавăн пекех тата флотшăн та пысăк хăрушлăх пулса тăрать, ăна анлă операцисем сарса яма чăрмантарать. Çапла пулсан та, тет малалла обозреватель, снабжени проблеми противникшăн та питĕ пысăк ĕç пулса тăрать. Унăн парашютисчĕсен резервисем вĕçĕ-хĕррисĕр пысăк мар, вĕсем чылаях вăйсăрланса çитнĕ пулмалла ĕнтĕ. Çĕр çинчи операцисемпе пĕрлех тинĕс çинчи пысăк çапăçусем сарăлса пыраççĕ. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, майăн 20 мĕшĕнчен пуçласа, Германи авиацийĕ Англинне 7 крейсер, 8 эсминец, пĕр подводнăй лодка тата 5 торпеднăй катер путарнă. Англин тинĕс-çар вăйĕсем, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Германин пысăк мар нумай суднисене путарнă. Çавăн пекех Германи бомбардировщикĕсемпе транспорт самолечĕсене те нумай пĕтерсе тăкнă.

Германи авиацийĕ Крит утравĕ çине пырса тапăннипе пĕр вăхăтрах, тенĕ Германи сводкинче, Мальта çине те пыра пыра тапăнать.

Çурçĕр Африкăра, Тобрукпа Соллум патĕнчи фронтра, нимĕнле пысăк ĕçсемех те пулман. Тобрук патĕнче, тенĕ Германи командованийĕн сводкинче, артиллерин пысăках мар активлăхĕ палăрать. Соллум районĕнче, тенĕ Англи командованийĕ кăларнă коммюникере, патрульсен ĕçĕсем пулса пыраççĕ. Италипе Германи самолечĕсем, тенĕ Итали сводкинче, Англин Тобрук портĕнче тăракан суднисем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире, Галла-Сидамора, Амхарта (Абиссинин çурçĕр-хĕвеланăç пайĕнче) тата Аддис-Абеба патĕнчен кăнтăр енчи кӳлĕсен районĕнче çапăçусем пыраççĕ. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Амхар районĕнче Судан войскисемпе Абиссини партизанĕсем — Англи офицерĕсем ертсе пынипе кĕрешекен партизансем Итали войскисен пысăк колоннине хирĕç атака тунă. Итальянецсен çак колонни апрель уйăхĕн пуçламĕшĕнче Дебра-Маркосран каялла чакса кайнă, çавăнтанпа вăл Аддис-Абеба патĕнчен çурçĕр енчи сăртлă районсенче англичансенчен пытанса çӳреме хăтланнă. Виççĕ кун хушши хаярран çапăçнă хыççăн, итальянецсен çак колонни англичансене парăннă. Амхар районĕнче Итали войскисен колонни противнике парăнни тĕрĕс пулни çинчен Итали сводкинче те каланă.

Кӳлĕсен районĕнче, тенĕ Англи командованийĕ кăларнă коммюникере, Англи войскисем Содду пунктне туртса илнĕ (Аддис-Абеба патĕнчен кăнтăр хĕвеланăç енче).

Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Галла-Сидамо облаçĕнче Омо юханшывĕн сулахай çыранĕ çинче, Итали войскисем англичансене хирĕç кĕрешеççĕ.

Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи сывлăшри вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере çапла каланă: Англи самолечĕсем итальянецсен Омо юханшывĕн районĕнчи зенитнăй батарейисем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Кунсăр пуçне, Гондар районĕнче де Голль генералăн авиацийĕ Итали войскисемпе пĕр форт çине бомбăсем пырса пăрахнă.

* * *

Иракра çĕршывăн хĕвеланăçпе кăнтăр пайĕсенче çапăçусем пыраççĕ. Ассошиэйтед пресс агентствин Каирти корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Рамади районĕнче Ирак войскисем Евфрат юханшывĕ çинчи пĕвесене уçса янă, çакна пула айлăмсене шыв тулма пуçланă, Ирак войскисемпе тыл хушшинчи çыхăнусем татăлнă. Çакна май, Англи командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Эль-Фалуджа районĕнче (Рамади патĕнчен хĕвелтухăç енче) Англи войскисен операцийĕсем вăхăтлăха чарăнса ларнă. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Англи войскисем Эль-Фалуджа патĕнчи коммуникацисемпе çулсене юсаççĕ, мĕншĕн тесен вĕсем шыв илнипе пăсăлнă. Ирак командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Рамади—Рутба районĕнче Иракăн патруль чаçĕсем англичансен патруль отрячĕсене каялла хăваласа янă.

Иракăн кăнтăр пайĕнче, тенĕ Ирак сводкинче, Басра патĕнчен çурçĕр енче, Ирак войскисем Англи войскисен атакисене сирсе янă. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Тигр юханшывĕн районĕнче, Басра патĕнчен улттă миляра, Англи войскисен ĕçĕсем сарăлса пыраççĕ. Хулара хăйĕнче йăлтах лăпкă тăрать.

Хаббани районĕнче Англи авиацийĕ Ирак мототранспорчĕ çине бомбăсем пырса пăрахнă тата Багдад çине пырса тапăннă. Çавăн пекех Сирири Алеппо аэродромĕ çине те бомбăсем пырса пăрахнă. Ирак самолечĕсем Англи казармисем çине пулеметсенчен пырса пенĕ. Майăн 26 мĕш. (ТАСС).

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 3394. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 260. Ф. б. 58 84 п. л.